

proiectul Alpinet
revistă de drumeție, munte, natură • anul 9 / nr. 51, serie nouă • octombrie 2005

Trekking in Carpathians

INVITATIE , ÎN CARPATI ,

Pe și prin
munții de sare

Vulcanii
noroioși

Floră și faună
inedite

www.alpinet.org

Uită-te zilnic pe
www.alpinet.org,
ghidul tău montan.
Găsești mereu
informații și
imagini noi.

numerele anterioare
ale revistei **Invitație în Carpați**
se pot copia, gratuit, de la
<http://www.iic.alpinet.org>

Vino !

Revista este necondiționat deschisă celor
care transmit informații (știri, articole,
monografii) bine documentate.

Folosiți: iic@alpinet.org, 683.51.03.

Autorii acceptă că publicarea materialelor nu poate
aduce deocamdată venituri materiale.

Înscrie-te pe **lista alpinet2k** și primești, zilnic,
gratuit, cele mai noi știri de la munte,
scrise de cei care umblă pe munte.

Informații: <http://www.alpinet.org>,

iic@alpinet.org.

coperta 1 / first cover

Concrețiuni inedite, compuse din sare, în Peștera 6S de la
Mânzălești (Dan Hazaparu pozează pentru dimensionare)./
Original concretions in Cave 6S from Mânzălești.

foto: Tarquinius Vădeanu, Ică Giurgiu

nr. 51, octombrie 2005

Subcarpații Vrancei

Muntele recordului mondial pag. 1-17

Subcarpații Buzăului

Vulcanii noroiși pag. 18-25

Munții Carpați

Floră și faună pag. 26-27

Piatra Craiului

Poiana Pietricica pag. 28-30

Iezer

Punctul albastru pag. 31-33

Leaota

Muntele Lacului pag. 34-36

Depresiunea Almaș

Grădina Zmeilor pag. 37-39

Respectați natura !

Editor:

redactor, tehoredactor:

Ică Giurgiu (iic@alpinet.org, 683.51.03)

layout: Daniel Verniș, Nicolae Herăscu, Ică Giurgiu

© Reproducerea oricărui material din revistă,
în scopuri comerciale, nu este permisă.

Materialele angajează în general doar
responsabilitatea autorilor.

abonamente (sunt gratuite):

iic-abonare@alpinet.org

publicitate:

iic@alpinet.org

Muntele recordului mondial

Ică GIURGIU
 (Clubul de speologie
 "Emil Racoviță" București;
 muntiicarpati@rdslink.ro)

La nord-vest de orașul Buzău, pe munți de sare, Clubul de speologie "Emil Racoviță" București a descoperit 45 de peșteri care însumează 4544 metri lungime și 354 metri

denivelare. Printre ele se află Peștera 6S de la Mânzălești - cu 3234 metri dezvoltare și 44 metri adâncime - care a deținut de două ori recordul mondial pentru cea mai lungă peșteră în sare.

At north-west from Buzău town, on salt mountains, the Cavind club "Emil Racoviță" București discovered 45 caves which totalize 4544 metres development and 354 metres depth. Among these, the Cave (Peștera) 6S

Ce vremuri... Cortul și bagajele rămâneau nesupravegheate!

from Mânzălești, with 3234 metres total length and -44 metres depth, which was twice world record for the longest salt cave.

À nord-ouest de la ville Buzău, sur des montagnes en sel, le Club de spéléologie "Emil Racoviță" București a découvert 45 grottes qui totalisent 4544 metres longueur et 354 metres dénivellation. Parmi celles-ci, la Grotte (Peștera) 6S de Mânzălești, 3234 metres longueur et -44 metres dénivellation, qui a été deux fois record mondial pour la longueur en sel.

Povestea descoperirilor

Anul 1978. De opt sezoane, echipele Clubul de speologie "Emil Racoviță", conduse de proaspeți absolvenți de facultate, în componență cu studenți de la mai toate universitățile din București, explorau spațiul geografic românesc.

Din bibliografia geografică și geologică fixă, pentru diverse perimetre montane și submontane, zone de explorat în premieră sau obiective de cunoscut mai bine decât reușiseră predecessorsii. Perioada era prielnică unor asemenea preocupări: salariile te lăsa să investești în echipament, se acordau concedii, studenții primeau hrană la pachet pentru perioada sfârșitului de săptămână, Centrul Universitar București ne ajuta cu bilete la clasa a II-a, tren personal. Puteam plăti suplimente de viteză și loc, ca să mergem cu trenuri de rang superior; costul билетelor la autobuzele ce ne apropiuau și mai mult de zonele vizate nu erau împovărătoare.

La vremea celor povestite, clubul adunase multe realizări deosebite, doar câteva fiind mai jos enumerate: cartarea Sistemului Ponorici - Cioclovina cu Apă (Munții Sebeș) adusesse peștera pe a treia

Versantul sudic al Platoului Meledic.
 fotografii: Ică Giurgiu

Departate de suprafață, după trecerea a multe obstacole, în Peștera 6S de la Mânzălești (Subcarpații Vrancei). Formațiunile de sare, mai toate fragile, au solicitat întotdeauna multă atenție pentru a fi ocolite (în imagine, Adriana Carp).

În medalion, stalagmită, imaginea nedepășind doi centimetri în înălțime.

fotografii: Tarquinius Vădeanu, Costel Roman, Dan Hazaparu, Ică Giurgiu, Mircea Vlădulescu

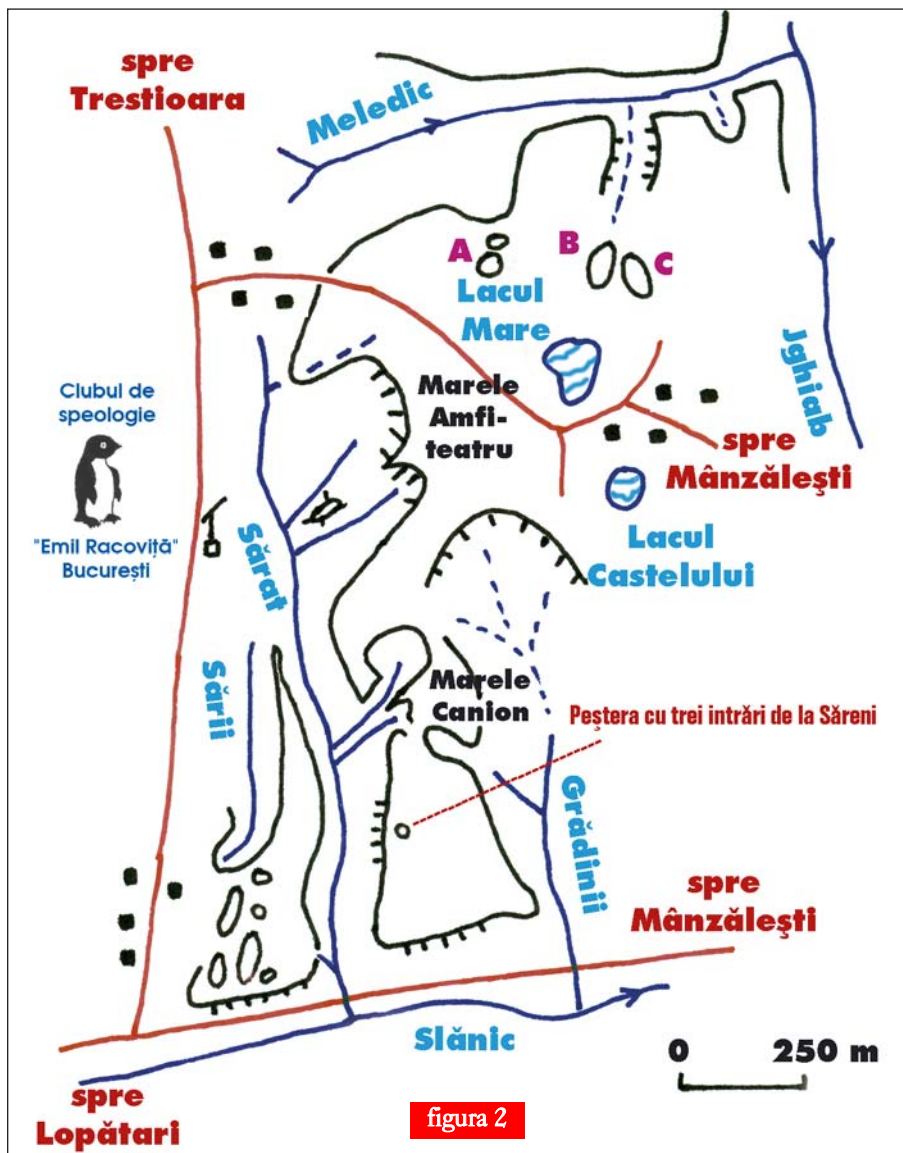

figura 2

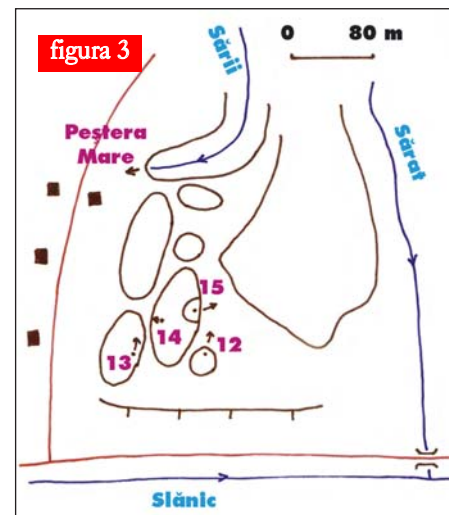

figura 3

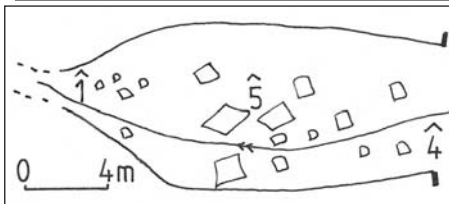

figura 3.2 Peștera Mare din Valea Sării

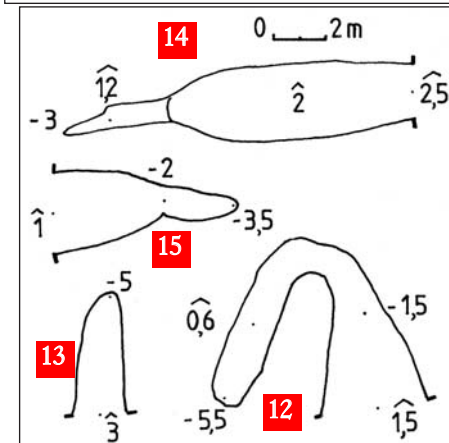

figura 3.1 Peșterile 12-15 de la Săreni

Lapiezuri de sare.

foto: Ică Giurgiu, Mariana Sandeschi

poziție ca lungime din țară (7916 metri); Avenul de la Dosul Lăcșorului (M. Sebeș) ajunsese cel mai adânc din România (268 metri); descoperisem Avenul de la Frasin, cel mai profund în gresii, 60 metri (prima cavitate din Masivul Obcina Mare); din Peștera din Valea Coșilor (M. Făgărașului, 1600 m altitudine) adusesem ceramică iar din P. lui Cezar Manea (M. Mehedinți) un fragment de armă dacică; în Munții Făgărașului, P. 1 din Custura Sărătii (2220 m altitudine) (16 lungime/ 5,4 denivelare) devenea cea mai lungă și denivelată cavitate în șisturi cristaline din țară, record de altitudine și ramificare; în Avenul din Grind (M. Piatra Craiului), cea mai adâncă și lungă rețea în conglomerat din țară, coborâsem dincolo de terminus (-98,5 m), până la -122, situând cavitatea pe locul 8 în lume; descoperisem în M. Făgărașului, la 2286 metri, P. din Ciortea (38 lungime), aflată la cea mai mare altitudine din țară; pe

cal, o felină, o siluetă umană); în P. Jgheabul lui Zalion (M. Rodnei), făcusem o descoperire paleontologică.

Ei bine, în 1978 descoperim și cea mai lungă (300 m), adâncă (44 m) și ramificată cavitate în sare din țară, a doua din lume ca denivelare, a treia ca lungime, P. cu trei intrări de la Săreni. Se întâmpla la prima noastră deplasare pe domul de sare de la Meledic, gândită de la descrierea apărută, cu doar câteva luni înainte, în ghidul Munții Buzăului (Grigore Posea, Mihai Ielenicz, Editura Sport-turism, București, 1977). Am revenit insistent pe aceste locuri, unde ajungeam relativ repede din capitală: zeci de peșteri s-au adăugat descoperirii din prima zi.

Cum nu e loc aici de a depăna tot șirul explorărilor din muntele de sare, iată doar momentele deosebite:

- În 1980 descoperim Peștera 6S de la Mânzălești, care ajunge, cu 1257 m, cea mai lungă din lume dezvoltată în sare (depășisem recordul stabilit în U.R.S.S.), a treia de pe glob ca denivelare (-32 metri). Record național de ramificare pentru cavități în sare (4,5), descoperiri paleontologice. După câteva ședințe de topografiere, peste intrarea peșterii cade o mare cantitate de rocă, prea importantă ca să fie îndepărtată cu mijloacele de care dispuneam; suntem nevoiți să întrerupem explorarea.

- Înțelegând cum se manifestă muntele de sare și stratul de roci impermeabile de

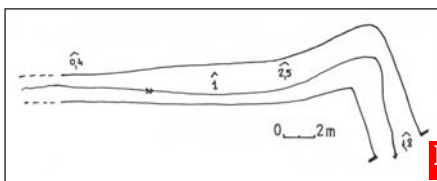
Ce mai munte cu zăpadă! Nu, e sare curată! Pe versantul stâng al Izvorului Sărat (în imagini, Gabriel Silvășanu).

fotografii: Ică Giurgiu

Dealurile Ciceului cartasem P. de la Cetate, cea mai lungă în gresii din România, 273 metri, și cea mai ramificată (la sfârșitul lui 1980 era pe locul 8 în Europa); drumurile în Podișul Someșan ne-au confruntat cu cele mai mari cascade subterane din România, 45 m în Avenul Taberei și 52 m în P. din găvanul de la Gura Cerului; descoperim P. de sub Negoiu (M. Făgărașului) (17 lungime, 2240 altitudine), cavitatea cu gheață aflată la cea mai mare înălțime; explorasem Clocoticiul din Cracul Scurt (M. Vâlcan), care debutează cu o verticală absolută de 93 metri, a treia din țară; descoperisem Peștera din cariera Cuciulat (Podișul Someșan, 1707 lungime) și în ea primele picturi paleolitice (10.000 ani î.e.n.) din centrul și sud-estul Europei (un

Peștera activă de pe Izvorul Sărat.

deasupra lui, urmăream oscilațiile dopului deșus peste accesul în cavitate. În 1986 se deschide natural o altă cale de pătrundere în Peștera 6S, la mică distanță de fosta intrare. Reluăm cartările, adăugăm aproape 2 km de galerii și rețeaua redevine cea mai lungă din lume (3160 m), detronând poziția unei peșteri din Israel.

Am mai găsit apoi galerii ce au ridicat lungimea peșterii la 3234 metri, dar israelienii au avut șansa să descopere alți doi kilometri în peștera lor record și au revenit pe primul loc în lume. Există încă posibilități de a jonctiona Peștera 6S cu câteva cavități mai mult sau mai puțin apropiate ei, dar nu va fi ușor să se recâștige prima poziție.

- Noul indice de ramificare al peșterii (11,39) a suit cavitatea pe unul din primele locuri în România; valoarea, importantă științific, arată că, la noi sau dincolo de granițe, formarea peșterilor în sare este similară cu cea din calcare, gresii, conglomerate. Dintre eșantioanele recoltate din multicolorele formațiuni din Peștera 6S, pentru analize chimice, multe au pus în evidență oxidul de mangan, component semnalat pentru prima dată în lume în acest tip de peșteri.

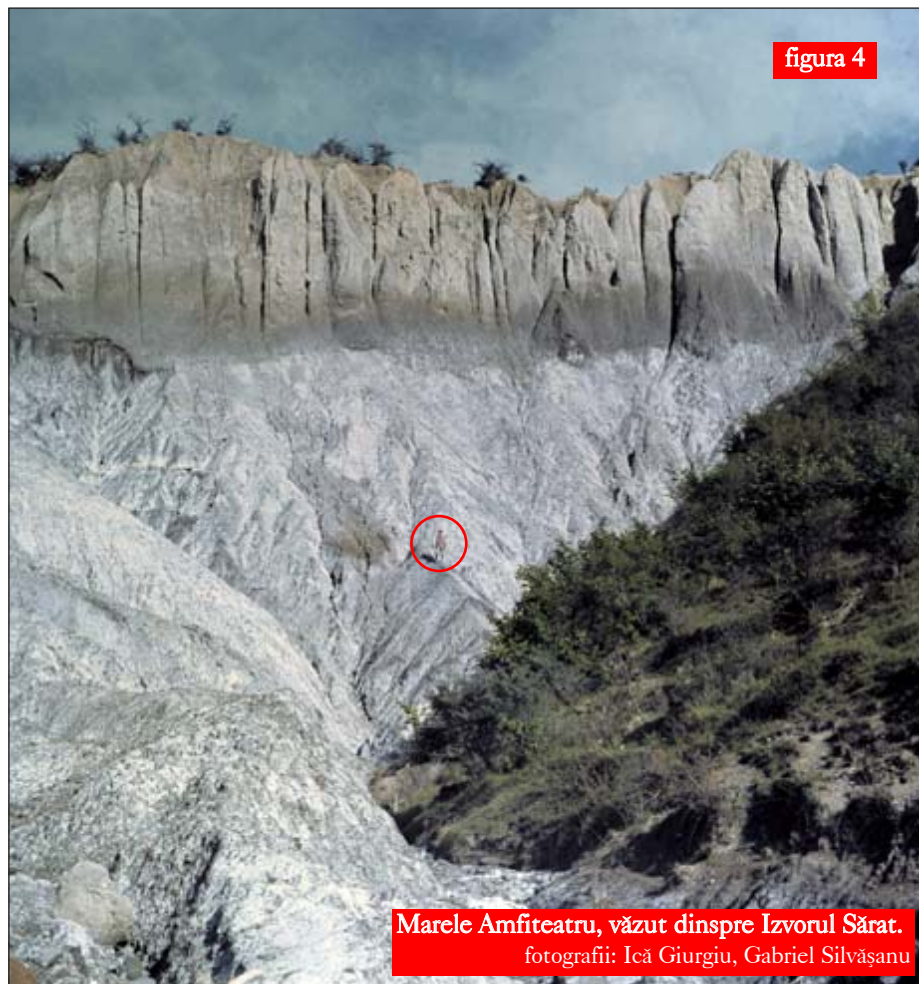

figura 4

Marele Amfiteatru, văzut dinspre Izvorul Sărat.
fotografii: Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu

- În 1989, la al 10-lea Congres Internațional de Speologie, datele adunate

din toată lumea au stabilit pozițiile pe care peșterile în sare de la Meledic le ocupau în clasamentele mondiale. Dezvoltări: locul 2 (P. 6S de la Mânzălești), 14 (P. cu trei intrări de la Săreni/ 300 metri), 17 (P. 20S de la Meledic/ 180), 18 (P. de pe Izvorul Săratelului/ 153), 19 (P. 7S de la Mânzălești/ 152). Denivelări: locurile 10 (P. cu trei intrări de la Săreni/ -44 metri), 11 (P. 6S de la Mânzălești/ 42), 14 (P. 20S de la Meledic/ +25,2). Am menționat doar prima parte a listelor.

Bucuria descoperirilor și explorărilor de pe Platoul Meledic, satisfacția că reușisem să facem cât de cât cunoscute în lume (mai ales în mediul de specialitate) particularitățile geografice și speologice deosebite ale munților de sare din Subcarpații Vrancei, sunt încă asociate unor neîmpliniri. Regretăm că nu am avut bani suficienți pentru a realiza fotografiile care să redea întreaga diversitate peisagistică din areal,

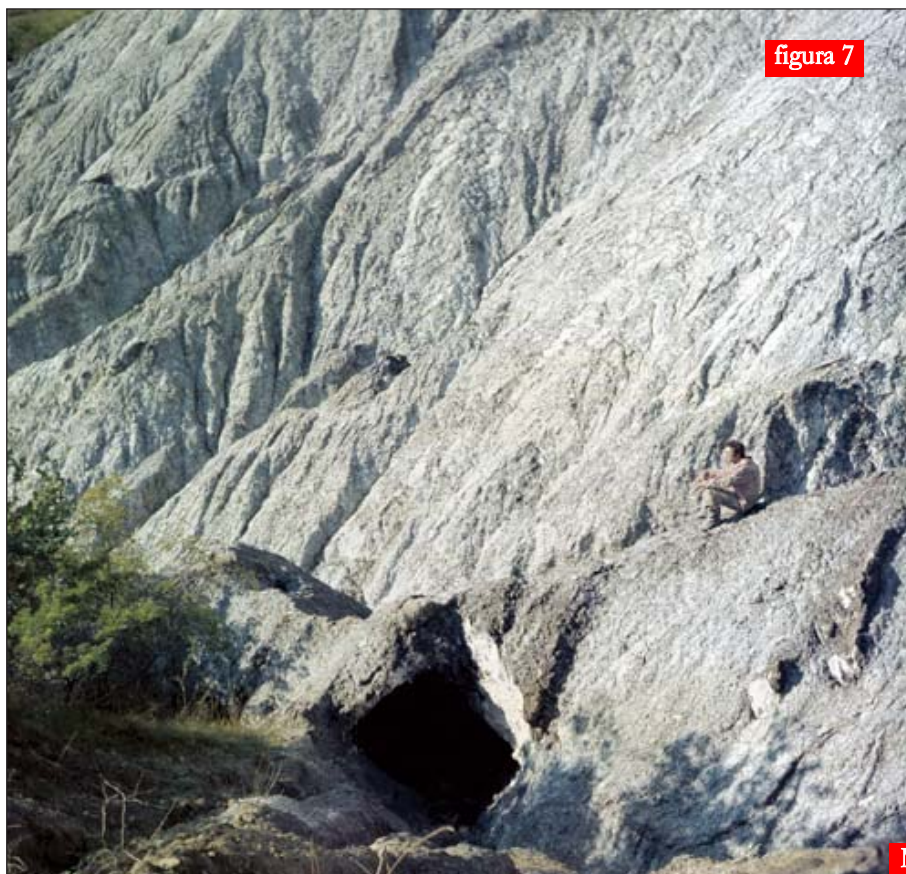
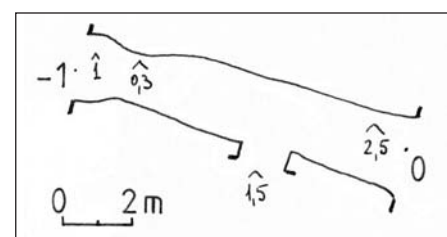

figura 7

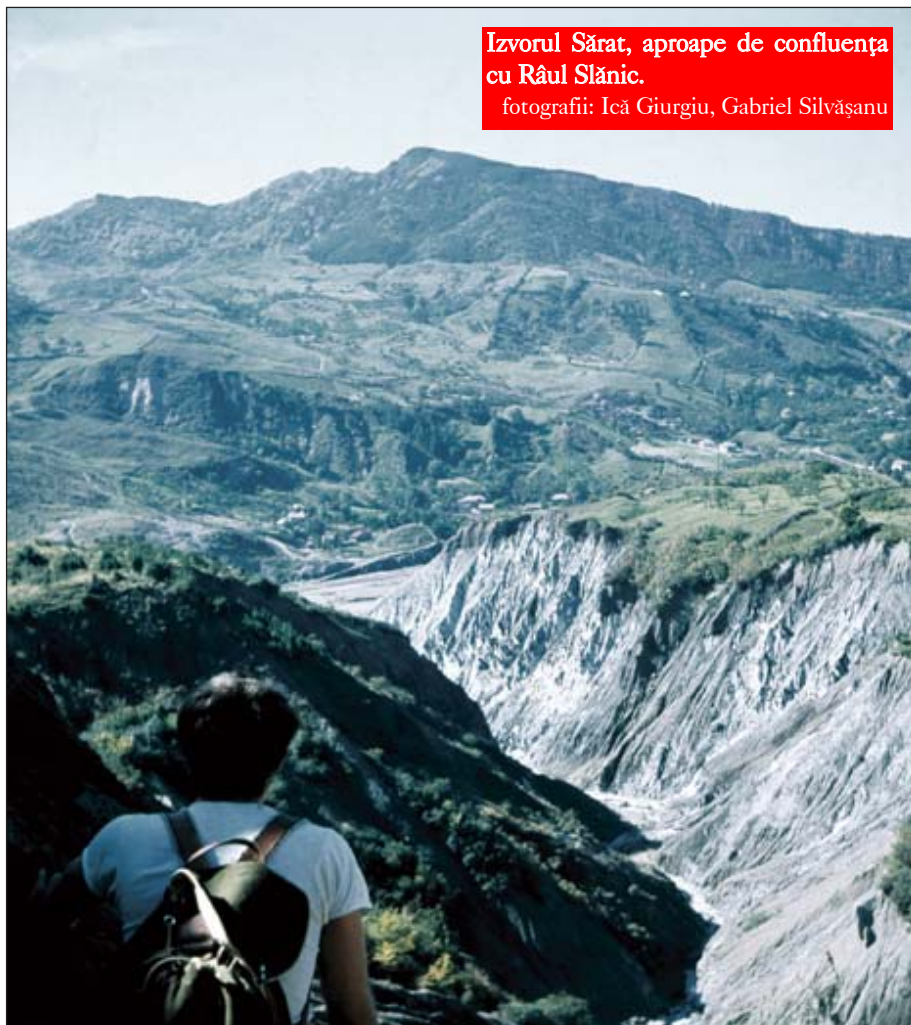

Marele Amfiteatru, Peștera 3S de la Meledic.

de la formele specifice uriașe până la cele centimetrice. Nici pentru imaginile luate din peșteri nu suntem prea mulțumiți, aspecte morfologice și științifice importante, cromatica și forma deosebită și diversă a formațiunilor fiind prea săracuț înregistrate.

Apoi, dorința firească a unor coechipieri de a cunoaște și cerceta alte locuri decât cele pe sare a limitat cunoașterea și mai aprofundată a muntelui unde stabilisem două recorduri mondiale. Recordurile au fost importante pentru noi, speologii de la "Emil Racoviță" București, nu doar prin lungimi, denivelări și indici de ramificare, ci mai ales pentru că - având suficientă experiență acumulată în explorări anterioare, din multe masive - știam ce trebuie să facem, să depășim, să cercetăm.

Adevărat este și că foarte periculoasa zonă de intrare în Peștera 6S a limitat entuziasmul nostru și nu a încurajat până acum alți speologi să pătrundă în cavitate. Procese specifice argilei și sării influențate de apă și oscilații sezoniere de temperatură duc la formarea unor impunători versanți surplombați (la exterior), din care se desprind - imprevizibil - blocuri ucigașe. Pe contactul dintre argile și sare, până ajungi în stabilitatea galeriilor, volume impresionante de rocă - prin tonaj și dimensiuni - cad pe neașteptate, fapt petrecut și în prezența noastră, de două ori, din mare fericire fără accidente sau blocări ale căilor de revenire

Izvorul Sărat, aproape de confluența cu Râul Slănic.

fotografii: Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu

Lacul Mare de la Meledic.

la suprafață.

Era ușor uneori să intri în peșteră, dându-ți drumul pe un tobogan argilos, alunecos; dar cât de greu era de străbătut toboganul la întoarcere, după 20 de ore de explorare, când argila - alunecoasă la coborâre - se transforma în ventuză tridimensională, de a cărei îmbrățișare cu greu te separai. Primii 3-4 metri de la începutul peșterii se coborau în câteva secunde iar urcușul lor dura 15-20 de minute! Când intram, până ajungeam în galeriile ferme, treceau 20-30 de minute; sigur, luam măsuri de precauție, motiv pentru care nu am înregistrat accidente majore în toate explorările noastre, la Meledic sau oriunde.

Așa că, încercând să scădem pericolul potențialelor prăbușiri, cele mai îndepărtate și dificile explorări din profunzimea muntelui de sare s-au petrecut iarna, când viscole sau temperaturi mult sub zero grade stăpâneau regiunea. O dată sosiți în galeriile formate integral în sare, era cald, găseam 10 grade, cu circa 2-3 mai mult decât într-o peșteră dezvoltată în calcar. Din bagajul personal (instrumente de cartare, mâncare, echipament de explorare și fotografiat) nu lipseau niciodată bidoanele cu apă. Cea din peșteră era potroacă (peste 600 mg de cloruri/ litru); iar pașii și frecușul de asperitățile galeriilor

ridicau praf fin (pulbere și ace de sare), care "ardea" buzele și gâtul.

Dornici să explorăm cât mai mult, încântați de policromia nerepetabilă a formațiunilor, de mereu surprinzătoarele forme, uimiți de vegetația perfect conservată (cu dimensiuni metrice) și de animalele mumificate, nu luam de multe ori cortul, ațipind - dacă rămânea timp în cele două zile de sfârșit de săptămână - pe o prispă a râului subteran sau la poalele unei căpițe de pe platou. Afară, ce mirare, spre dimineață, neștiind de-i vis sau aieva, vedeai câte un mistreț la picioare, privind și el nedumerit.

Din păcate, vestea că aici - pe muntele de la Meledic - se află peșteri mari, cu faimă în lume, a avut urmări neplăcute asupra unei părți din peisaj. O scenă mare, rânduri de bănci, chioșcuri pentru vânzarea băuturilor și alimentelor, locuri de parcare, câteva căsuțe, apoi o cabană au tulburat natura din jurul Lacului Mare, îndepărtând stratul subțire de vegetație de pe argilele ce acoperă sarea; gunoaiele au început să se răspândească prin împrejurimi. Pe ochiurile de apă din preajma Lacului Mare, suprafețe de numai câțiva metri pătrați, cu nivel mult

Pe culmea versantului stîng al Izvorului Sărat, deasupra adâncii doline cu intrarea B a Peșterii cu 3 intrări.

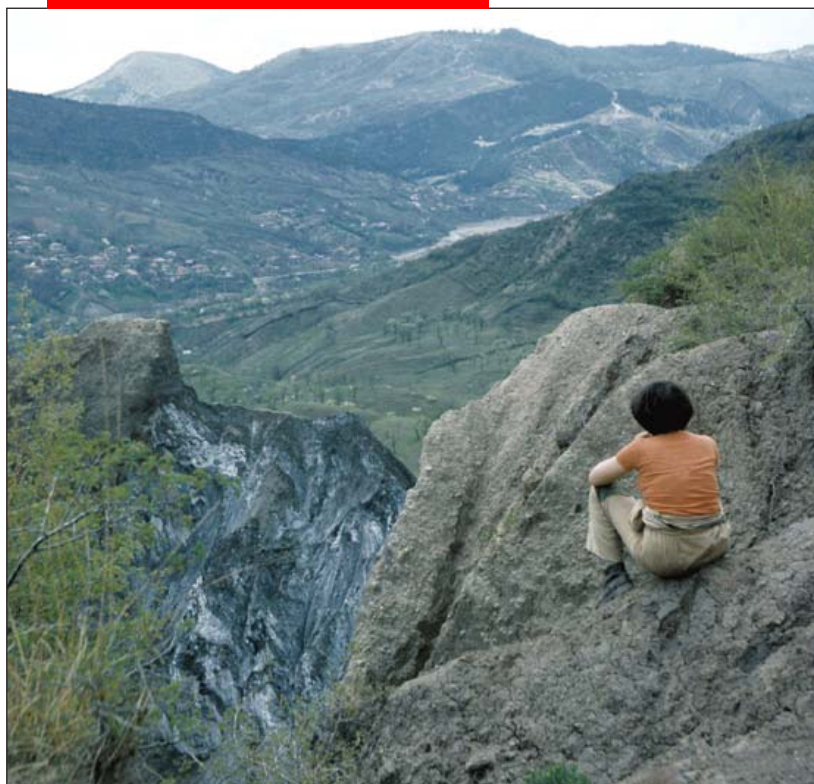
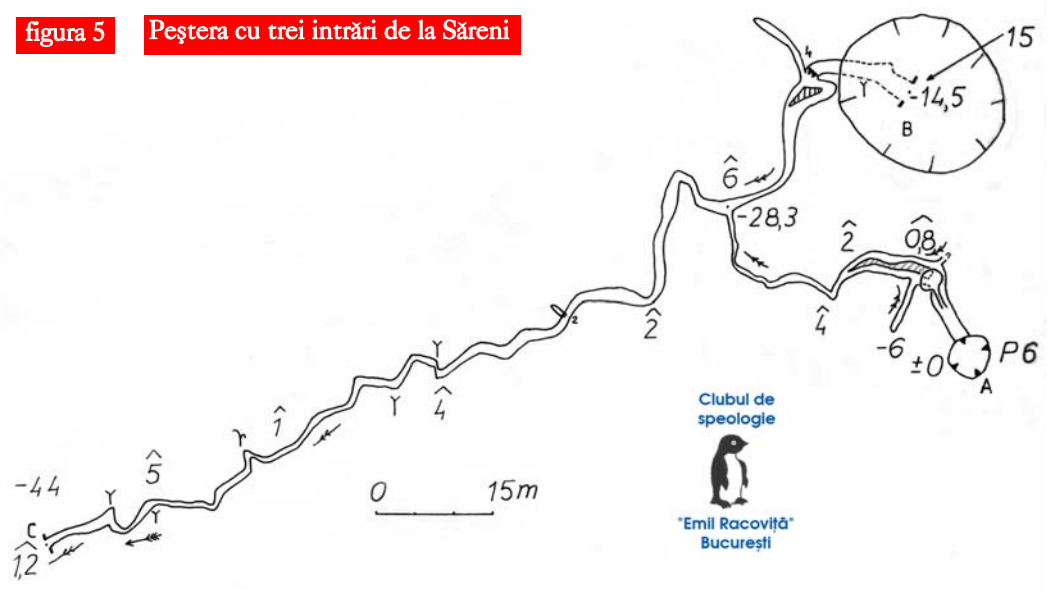

figura 5 Peștera cu trei intrări de la Săreni

variabil, nu mai întâlnești păsări sălbatice, iar unduirile peștilor au dispărut.

S-au creat legende. Localnici care nu cunosc cum arată o cavitate în calcar, nici pe atât una în sare, povestesc "unde" sunt intrările și pe care deal de la mare distanță "iese peștera cea mare". La radio am ascultat descrieri ale celei mai mari rețele în sare din lume făcute de persoane care n-au fost acolo. Articole ample în reviste de specialitate, sau capitole de cărți, povestesc și ele realizările noastre, dar nu prea dau nume și nici nu pomenesc bibliografia.

În nopți vijelioase, întunecate, rațele sălbatice care survolează muntele

recordului mondial, când simt că nu mai pot face față rafalelor prea puternice, cu putere și direcție schimbătoare, se lasă la adăpostul marilor depresiuni căptușite cu argilă, acolo unde vântul doar se aude. Și intră așa într-o

Anemolite în Peștera cu 3 intrări de la Săreni.

fotografii: Ică Giurgiu, Niki Sandeschi, Mariana Sandeschi, Ștefan Dima

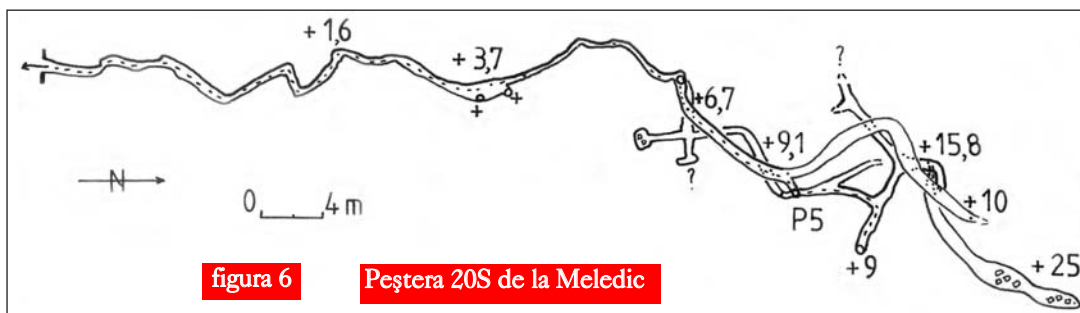

figura 6 Peștera 20S de la Meledic

capcană de multe ori definitivă, ventuza argilei prinzându-le labele, apoi corpul. Nici vulpile nu au curaj să se apropie prea mult de rațe, oprindu-se la o distanță ce le ferește de bucluc. Una dintre cele mai plăcute amintiri rămâne pentru noi o astfel de noapte vântoasă, sumbră, geroasă, când am salvat, atât cât am putut, mică recunoștință adusă pentru bucuriile petrecute aici, rațe prinse în adăpostul înșelător.

Descrierea locurilor a. Platoul Meledic

La nord-vest de Buzău, pe drumul spre Lopătari, după 50 de kilometri de-a lungul Râului Slănic, ajungem în localitatea Mânzălești (figura 1, pagina 3). Peisajul înalt, văzut de pe șosea, nu atrage a fi cunoscut îndeaproape.

Dar frumusețea locurilor este diversă, bogată, la fel încărcarea lor istorică. Ținuturile sunt încă slab știute și descrise. Trebuie doar să urci puțin; întâlnești lacuri suspendate pe culmi, versanți greu sau deloc accesibili, pereți de sare, peșteri, stânci în care au fost săpate biserici, văi greu de străbătut pe firul apei, păduri bogate, plaiuri ademenitoare.

La sud-est de Mânzălești se întinde Masivul Ivănețu, pentru a cărei cunoaștere vă recomandăm materialul publicat de Dan Nedelea în numărul 21 al revistei Munții Carpați. Sunt prezentate căi spre celebrele schituri rupestre și,

având aceste repere aduse din teren, însoțite de fotografiile elocvente, puteți să extindeți aria căutărilor deoarece locurile au încă secrete. Tot pentru a descoperi împrejurimile montane ale localității Mânzălești citiți ghidul Munții Buzăului (Grigore Posea, Mihai Ielenicz, Editura Sport-turism, București, 1977).

La 1 km vest de Mânzălești, Valea Jghiabului vine afluent de stânga al Slănicului (figura 2, pagina 5); de la confluența situată în apropierea șoselei asfaltate (acolo unde este Grunj-ul alb din tuf, vezi pagina 16) înspre amonte Slănicului pereți de sare apar în versanți (foto la pagina 3) iar cursurile secundare ale râului poartă în multe locuri crustă albă de sare. La un kilometru în amonte de confluența Jghiab - Slănic, primul primește din

În Marele Canion.
foto: Ică Giurgiu, Niki Sandeschi,
Mariana Sandeschi, Adrian Mihalce

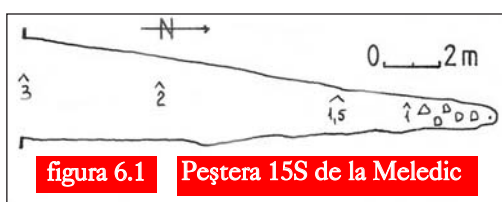
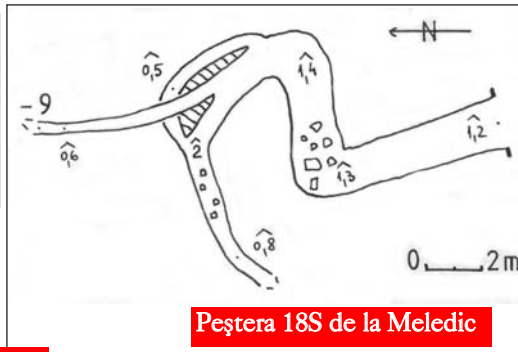
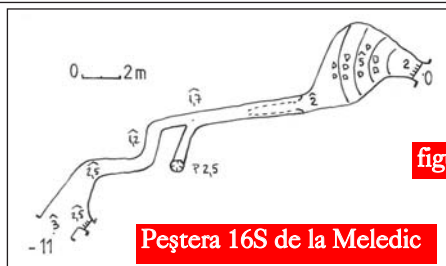

figura 6.1 Peștera 15S de la Meledic

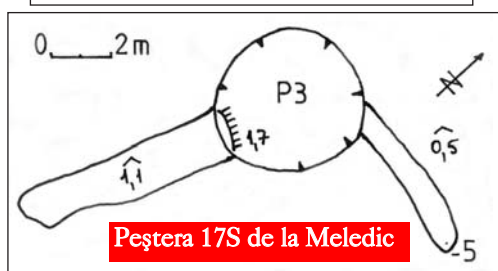

Peștera 18S de la Meledic

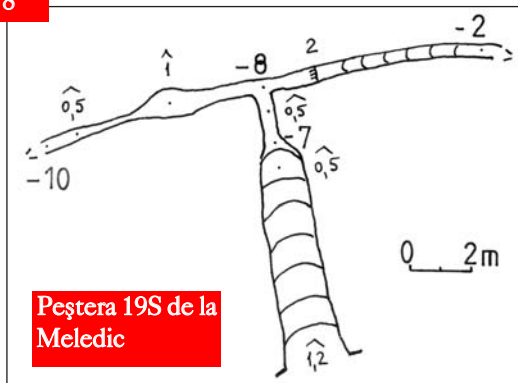

Peștera 16S de la Meledic

figura 8

Peștera 17S de la Meledic

Peștera 19S de la Meledic

Anemolite în Peștera 7S de la Mânzălești.

foto: Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu

Stalactite la intrarea Peșterii 7S de la Mânzălești.

foto: Nonu Nădrag, Ică Giurgiu

dreapta Pârâul Meledic, a cărui vale este limita de nord a Platoului Meledic. Pe Valea Jghiabului, în amonte de aici, pla-

touri aflate la 5-600 metri altitudine sunt înconjurate cu versanți prăpăstioși, pe alocuri inaccesibili; sarea apare la zi de sub stratul de argile și marne salifere, creând relief inedit, spectaculos când soarele și vântul zbicesc nuanțele de gri în alb.

Platoul Meledic, 608 metri altitudine maximă (figura 2, pagina 5), se află pe dreapta Văii Jghiabului, care este limita sa estică. La nord este mărginit de Pârâul Meledic, afluent al Văii Jghiab. Limita apuseană este de-a lungul Izvorului Sărat și a Văii Sării. Spre sud este mărginit de Slânic, care primește ca afluenți de stânga Izvorul Sărat și Valea Jghiabului.

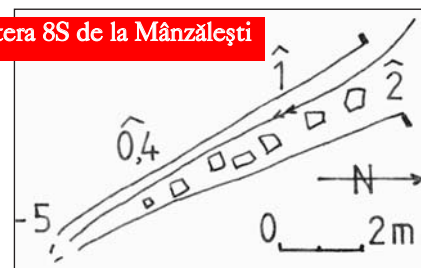
Platoul are 1,7 km lungime pe axa nord-sud și 1,2 km pe direcția vest-est. Este ciuruit de doline (depresiuni închise, ovale sau rotunde la partea superioară, ca niște pâlnii cu diametru ce ajunge la 40 de metri și adâncimi de până la 25 de metri). Pe alocuri, dolinele se întrepătrund, jonctonează, formând depresiuni mai ample (uvale). Există și câteva văi de doline; pe ele, forma negativă de relief din aval are vechime maximă, este prima apărută, iar pe măsură ce mergem în amonte vârsta dolinelor scade.

Pe fundul unor doline și uvale, pe argilele care acoperă sarea, s-au format lacuri cu apă dulce, pline de viață din tot felul de specii, gazde pentru avifaună. Gâstescu Petre și Driga B. au măsurat în 1969 oglinda Lacului Mare (0,72 hectare; foto la pagina 8) și adâncimea lui (5,4 m).

Uvala A, la vest de Lacul Mare.

Peștera 8S de la Mânzălești

Eram într-o după-amiază de vară pe malul acestui lac, vreo șapte persoane, privindu-l, pregătiți de întoarcere spre București. Nu puțină ne-a fost mirarea văzând o spinare de un metru lungime ridicându-se la suprafață, unduind un pic, să avem timp să nu ne înșelăm, apoi scufundându-se agale, lăsându-ne să avem ce comenta și povesti.

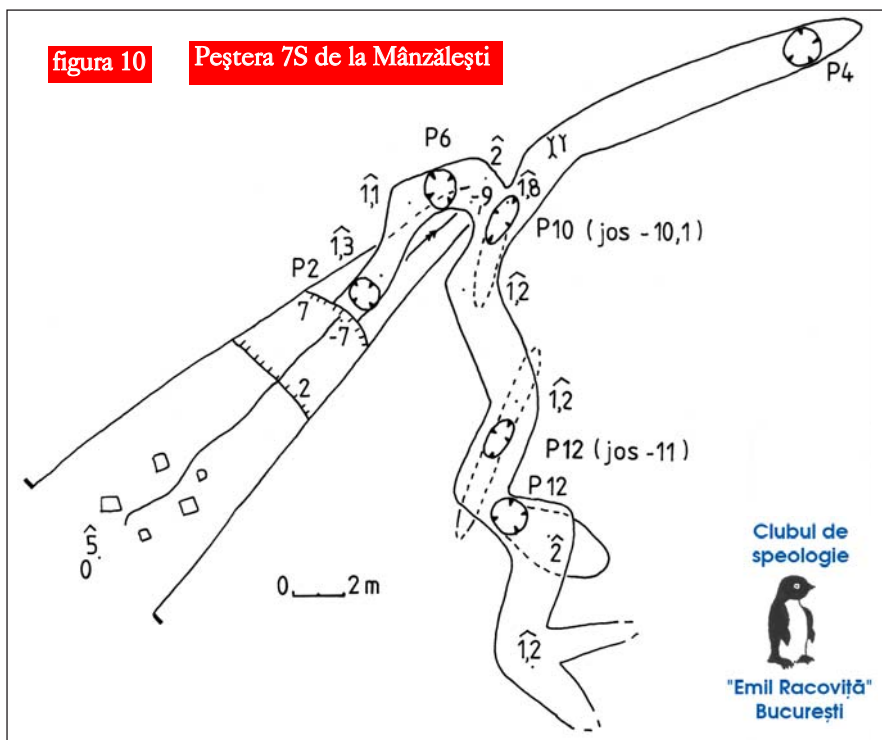
Lacul Castelului, aflat la sud de Lacul Mare, are 0,38 hectare suprafață și 3,9 m adâncime. Celelalte lacuri au întinderi și adâncimi mult inferioare; unele sunt temporare, dar toate îmi par pitorești.

Platoul Meledic are versanți abrupti, inabordabili pe întinse suprafețe, pe alocuri surplombați, atât către văile ce îl delimitează spre cele patru puncte cardinale cât și spre Văile Sării, Izvorul Sărat și Grădinii, ultimele trei curgând de la nord la sud, iar ultimele două drenându-se la suprafață spre Valea Slănicului. Versanții ne lasă să întrevădem structura platoului (figura 4, pagina 7): un strat de argile și marne la partea superioară, gros de 10-30 metri, sub el blocul masiv de sare (înalt de câteva sute de metri). Forajele de explorare au arătat un conținut mediu de NaCl de 81,7%, sarea fiind depusă acum peste 10 milioane de ani (în acvitanian).

Pe versanți s-au format microvăi, cu lungime redusă și talveg în pantă mare, coborât uneori în canioane adânci de câțiva metri, late de 0,5-1 metru. Canioanele pot avea rupturi de pantă de până la doi metri, la baza acestora apărând uneori marmite, locuri adânci în care apa se contorsionează până pleacă mai departe. Versanții platoului și pereții canioanelor sunt ornați cu fel de fel de formațiuni din sare, cruste/ scurgeri și, mai rar, cu cristale independente.

Pe versanți sau pe pereții dolinelor/ uvalelor apar lapiezuri de sare (foto la pagina 5), forme conice, dure, cu muchii ascuțite, tăioase, având axa mare a bazei de 2-3 cm și înălțimi ce ajung la 20 cm. Aceste lapiezuri, dar și alte forme de pe suprafața pachetului de sare sau argile/ marne fac grea sau chiar periculoasă/ imposibilă ascensiunea pe multe pante; coborârea unor asemenea denivelări este cel puțin la fel de dificilă. Dacă cizmele până sub genunchi sunt încălzimintea potrivită pentru peisajul dezvoltat pe sare, ei bine, pe lapiezurile de care ziceam talpa cizmelor poate fi repede vătămată.

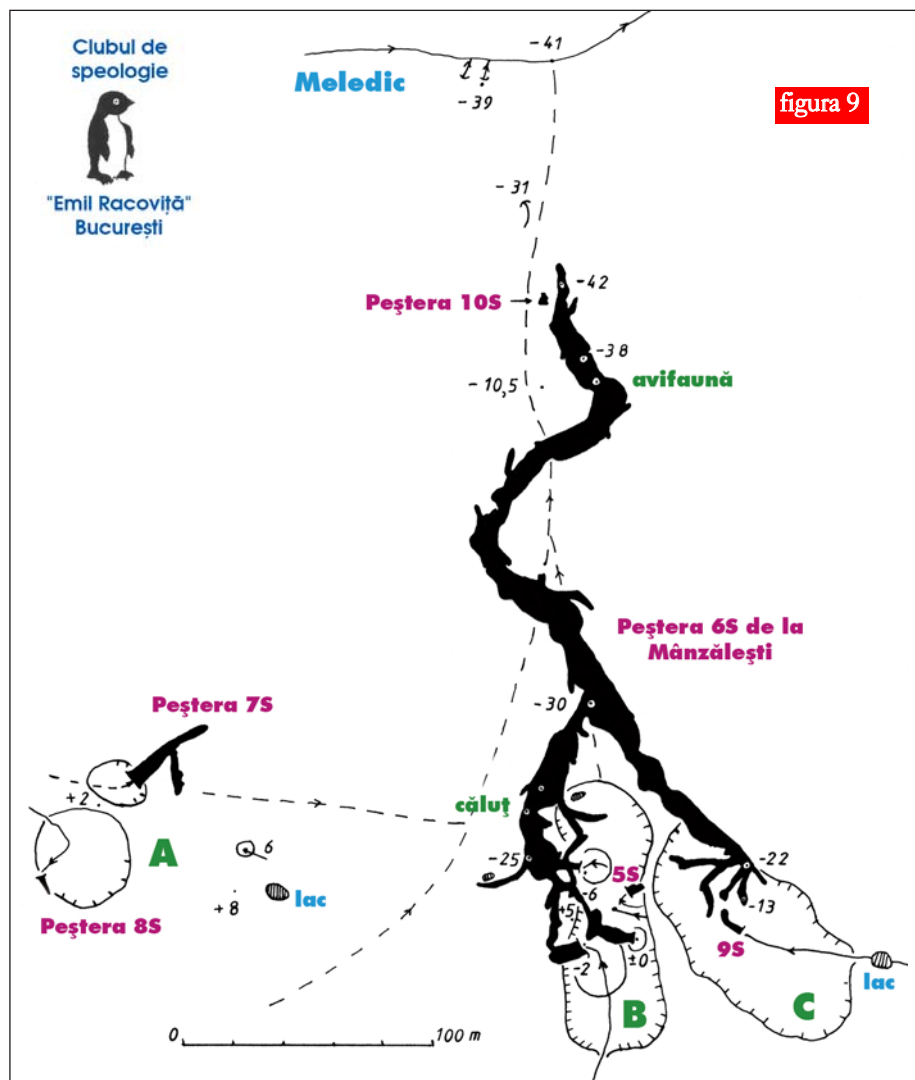
Văile majore ale platoului (Izvorul Sărat - foto la pagina 8 - și Pârâul Meledic) au pantă mică, cu denivelări de până la 0,5 metri. Pe ele curge apă în toate anotimpurile, dar nu neapărat pe toată lungimea lor. De multe ori apa circulă pe sub un strat de depuneri de sare (și compuși), excepțional concreționat, fiecare frunză și rest vegetal fiind acoperite cu cristale.

Talvegul este lat de 1-4 metri, pe el existând zone unde lichidul meandreează.

Pe unele porțiuni ale acestor văi apa săpă canioane în stratul de aluviuni, de 0,5-0,8

metri, late de până la un metru. Pe alocuri, stratul elastic de argile și aluviuni de pe talvegul unde apa are doar câțiva centimetri profunzime cedează sub greutatea noastră,

Marea uvală (B) cu Peștera 6S de la Mânzălești.

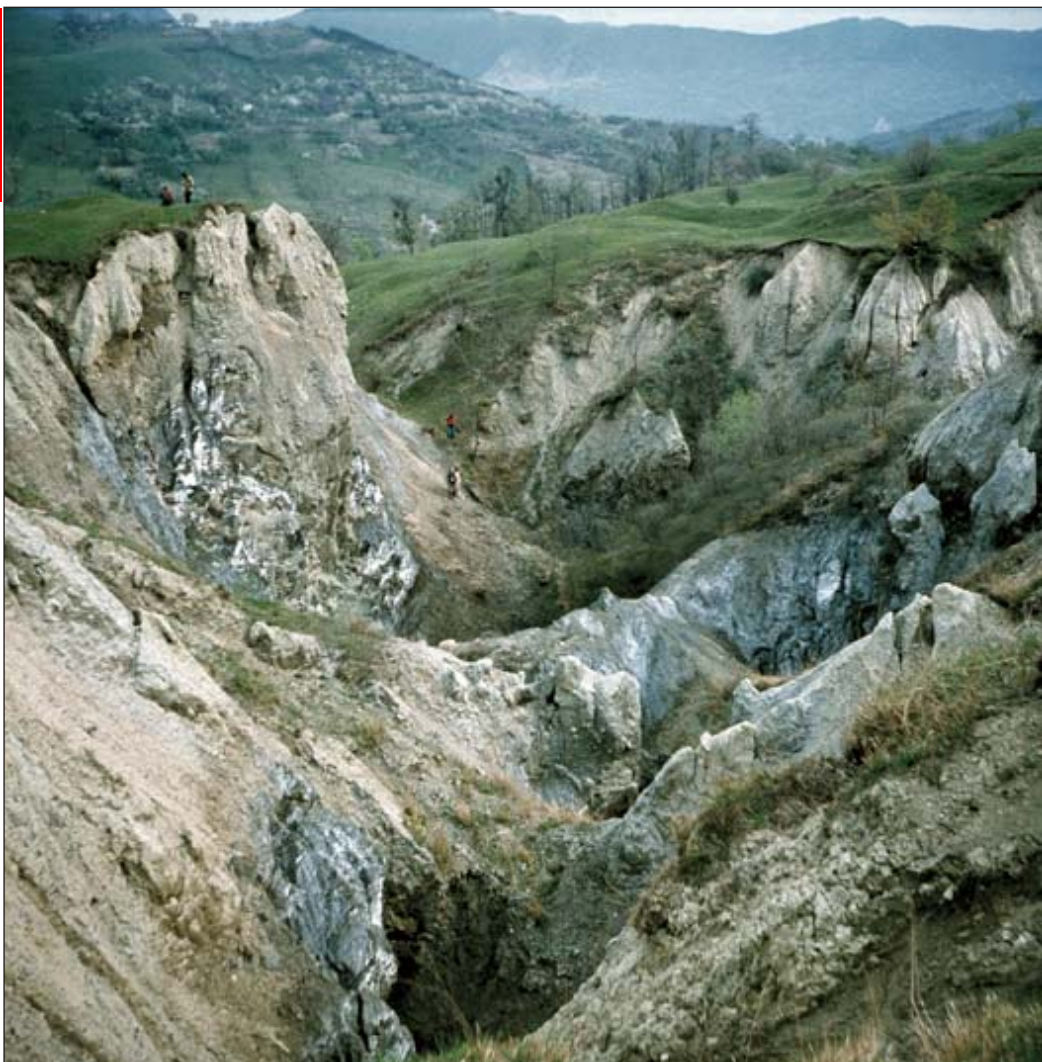
fotografii: Ică Giurgiu,
Mircea și Dana Vlădulescu,
Tarquinius Vădeanu,
Gabriel Silvășanu

cizma intrând în pungi de apă de cam 0,5 metri adâncime. Pe maluri pot fi văzute cruste saline, divers colorate, lungi de mai mulți metri, late de până la 1,5 metri, groase de câțiva milimetri.

Văile Grădini, Sării și valea de la nordul Lacului Mare spre Pârâul Meledic au pe porțiuni importante talveg cu pantă pronunțată. Ele sunt temporar active.

Marile doline (fotografii la paginile 9 și 11) pot avea cursuri temporare de apă, lungi de zeci de metri, cu debit mic, ce dispar de obicei în cavități penetrabile pe 4-300 de metri.

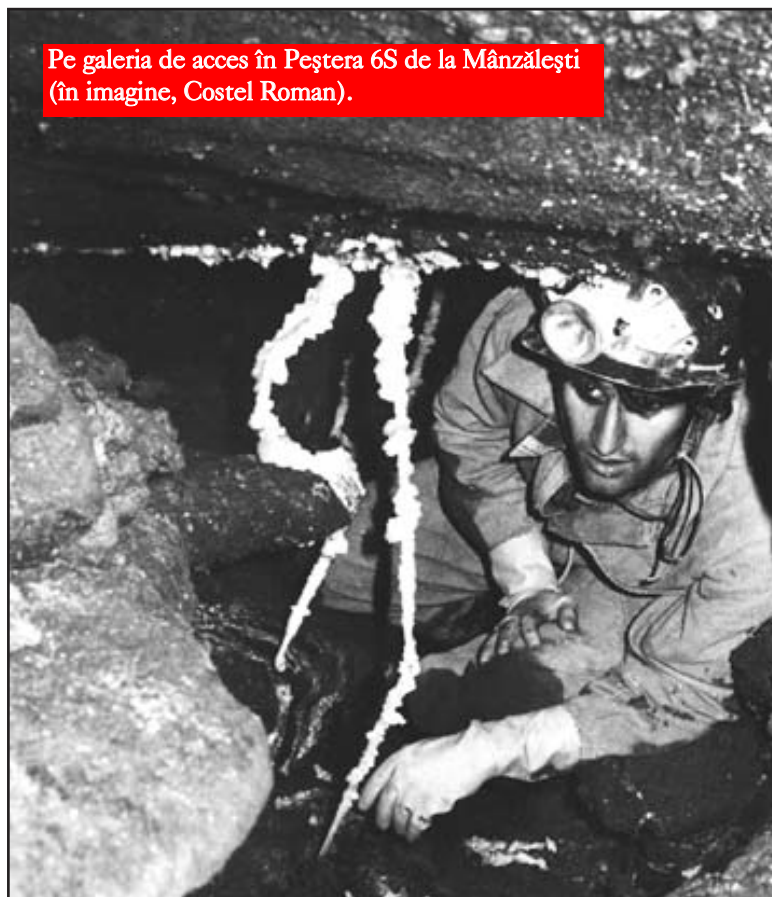
Cercetările Clubului de speologie "Emil Racoviță" București au dus aici la descoperirea a 29 peșteri, care însumează 4237 m dezvoltare și 276 m denivelare. Nici una dintre cavități nu a fost permanent găsită fără curgere de apă.

Peștera 6S de la Mânzălești, ședință foto (cu Ică Giurgiu și Micea Vlădulescu).

Pe galeria de acces în Peștera 6S de la Mânzălești (în imagine, Costel Roman).

Extremitatea sud-vestică a platoului.

În dreapta drumului ce urcă din Valea Slănicului (șoseaua Buzău - Mânzălești - Lopătari) spre Trestioara, localitate din nordul Platoului Meledic, se individualizează prin amplexarea formelor specifice carstului pe sare, un perimetru de 100 m pe axa vest-est și 300 m pe nord-sud (figurile 3, 3.1, 3.2, pagina 5): doline, uvale, lapiezuri, peșteri la capătul unor cursuri temporare de apă.

Pe malul drept al Izvorului Sărat (vezi figura 2, pagina 5), la circa 100 metri de confluența acestuia cu Slănicul, la aproximativ 40 metri de șoseaua asfaltată, am explorat Peștera activă (26 m lungime). Din ea vine apă, afluentă Izvorului Sărat. Intrarea este de multe ori obturată de scurgerile din versantul de deasupra.

Peștera cu trei intrări de la Săreni.

Săreni este așezare pe malul drept al Slănicului, în dreptul locului unde se varsă Izvorul Sărat. La prima noastră explorare în zonă, localnicii ne-au spus că și malul stâng ține tot de localitatea Săreni, așa că prima noastră descoperire de pe Platoul Meledic - cea mai lungă (300 m), adâncă (44 m) și ramificată cavitate în sare din țară, a doua din lume ca denivelare, a treia ca lungime - avea să rămână repertoriată cu acest nume.

Urcând pe drumul ce duce de la șoseaua asfaltată spre Trestioara, cam la jumătatea distanței dintre șosea și fântâna din dreptul Marelui Amfiteatru, se observă în versantul stâng al Izvorului Sărat o creastă foarte îngustă. Aceasta este marginea unei doline de 25 m diametru, adâncă de 15 metri (vezi pagina 9), înconjurată de cătină (arbust spinos, poate avea mai mulți metri înălțime, diametru mai mare de obicei decât înălțimea, flori mici gălbui, numeroase fructe portocalii). La baza dolinei se află intrarea B, cota -14,5 m a peșterii (figura 5, pagina 9).

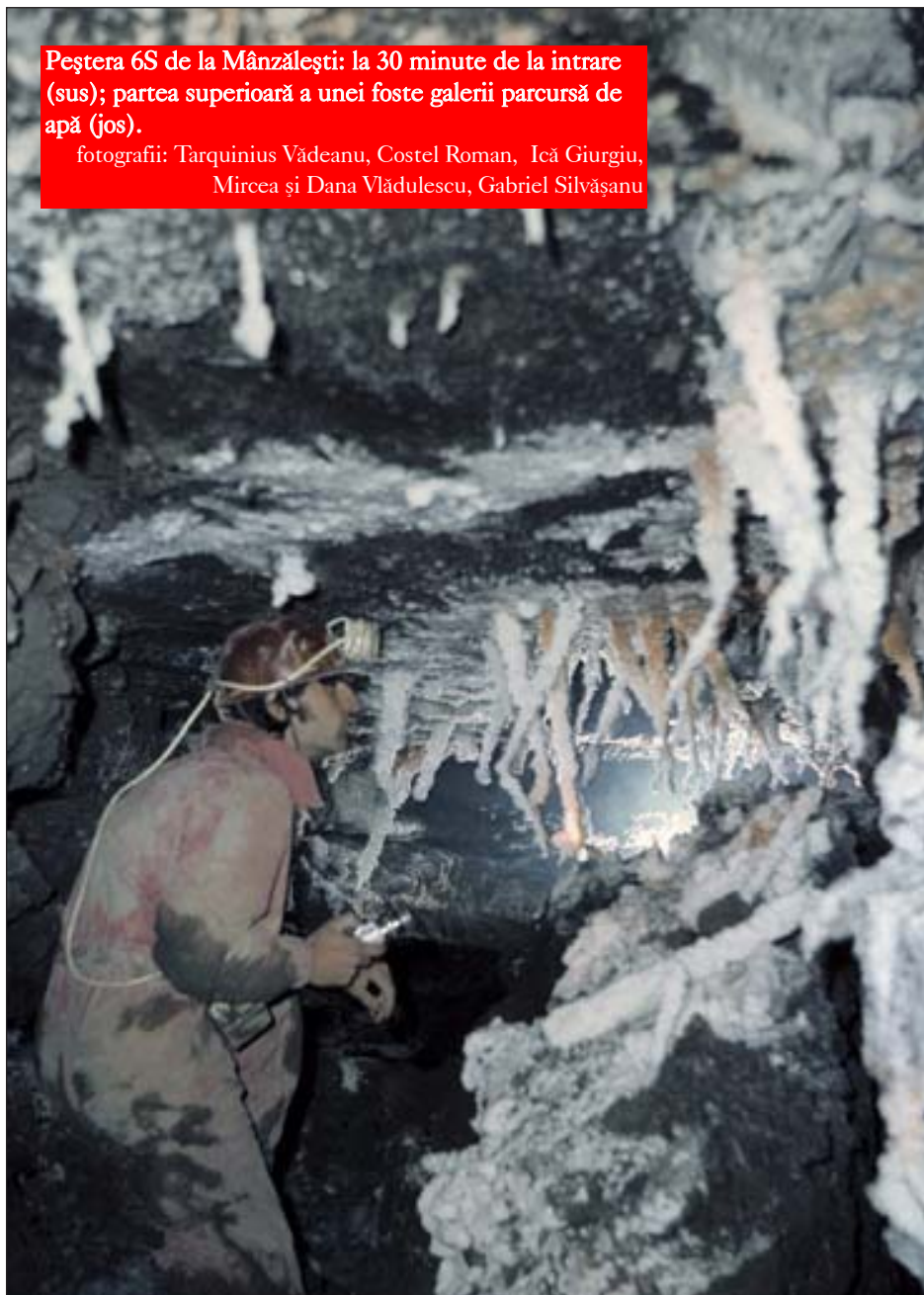
Dolina este accesibilă după un urcuș greu pe unul din canioanele sau crestele dintre canioanele ce pleacă din apropierea talvegului Izvorului Sărat. Se poate ajunge mai ușor pe culmea dintre Valea Grădinii și Izvorul Sărat, dinspre nord sau sud.

Galeria principală a peșterii, meandrată, cu nivele de eroziune pe alocuri, leagă cele trei deschideri ale cavității. Intrarea A este situată tot într-o dolină iar poarta C se află la capătul unui canion ce deversează în Izvorul Sărat, mai sus cu 15 metri față de talvegul acestuia. Toate intrările sunt incomode, noroioase, forma lor putându-se modifica sensibil de la un sezon la altul. Nivelul pârâului subteran poate ajunge până la un metru față de podea.

Peșterile din zona Marelui Canion. De

Peștera 6S de la Mânzălești: la 30 minute de la intrare (sus); partea superioară a unei foste galerii parcursă de apă (jos).

fotografii: Tarquinius Vădeanu, Costel Roman, Ică Giurgiu, Mircea și Dana Vlădulescu, Gabriel Silvășanu

În Peștera 6S de la Mânzălești, anemolite (pentru dimensiune, sus, Valentin Țintea; jos, Dana Mladin).

fotografii: Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu

pe drumul care leagă șoseaua asfaltată cu localitatea Trestioara, pe malul drept geografic al Izvorului Sărat, cam la jumătatea distanței dintre zona intrării B a Peșterii cu trei intrări de la Săreni și marginea sudică a Marelui Amfiteatru (foto 4, pagina 7), ne atrage atenția - în malul stâng al Izvorului Sărat - o tăietură/ cheie înaltă aproape cât tot versantul, foarte îngustă. Este Marele Canion (foto la pagina 10), cu talveg în pantă pronunțată; pereții sunt acoperiți cu formațiuni, cristale și lapiezuri de sare.

Spre capătul lui din amonte, după ce lăsăm în dreapta cum urcăm o ramificație cu mult noroi, trecem printr-un tunel cu pereți acoperiți de cristale, apoi urcăm la intrarea Peșterii 20S de la Meledic. 180 m lungime, +25 m denivelare; o galerie

foarte strâmtă suie ușor până în treimea finală a cavității, unde panta podelei crește brusc (figura 6, pagina 10).

Deasupra acesteia, o escaladă dificilă a permis descoperirea Peșterii 15S (figura 6.1, pagina 10).

Dacă din Marele Canion urcăm pe afluentul cu noroi de care am amintit puțin mai sus, ieșim într-o zonă puternic denivelată. Aici au fost identificate cinci peșteri (16, 17, 18, 19, 21; figura 8, pagina 10), care cumulează 137 m dezvoltare și 42 m denivelare.

Peșterile din zona Marelui Amfiteatru. Din dreptul Marelui Amfiteatru (foto 4, pagina 7), Izvorul Sărat primește doi afluenți, la mică distanță unul de altul. Pe cel sudic, la circa 60 m de confluența cu

Izvorul Sărat, în malul stâng se află Peștera 3S de la Meledic (figura 7, pagina 7).

Urcând din șoseaua asfaltată pe drumul spre Trestioara și Lacul Mare, pe dreapta geografică a Marelui Amfiteatru se observă o vale de circa 130 metri lungime, cu versanți abrupti, formată în stratul acoperitor al sării. Valea are trei trepte antitetice, fenomen întâlnit frecvent pe calcare (adică punctele de pierdere ale apei au migrat, în timp, spre amonte). De la baza ei, versant de 8 metri, aflat la 50 m în linie dreaptă de Izvorul Sărat, un firav afluent ajunge uneori în valea colectoare. La baza versantului este Peștera 1S (hartă la pagina 7).

Urcând versantul de 8 metri ajungem la treptele antitetice. La circa 65 metri în amonte de versant s-a descoperit Avenul 2S de la Meledic (15 L, 10 D).

Peșterile de la nord de Lacul Mare.

Din drumul spre localitatea Trestioara se desprinde o ramură care trece printre Lacurile Mare și Castelului, apoi coboară printre casele din localitatea Mânzălești, către confluența Slânic - Jghiab, acolo unde în mijlocul apelor se află o piramidă albicioasă de tuf, Grunjul, înaltă de vreo 10 metri.

Lacul Mare se drenează, la prea plin, către nord (figura 9, pagina 12), printr-o vale lungă de circa 100 metri, care dă în marea uvală B (compusă din șase doline), alungită eliptic, cu axe de 110 pe 35 metri, adâncă de vreo 15 metri. În patru din cele șase doline au fost descoperite peșteri.

La est de uvala B (foto la pagina 13) se află depresiunea C (hartă la pagina 12), eliptică și ea (axe 105, respectiv 50 metri), adâncă de 20 metri, în care un pârau ce vine dinspre sud-est se pierde în Peștera 9S.

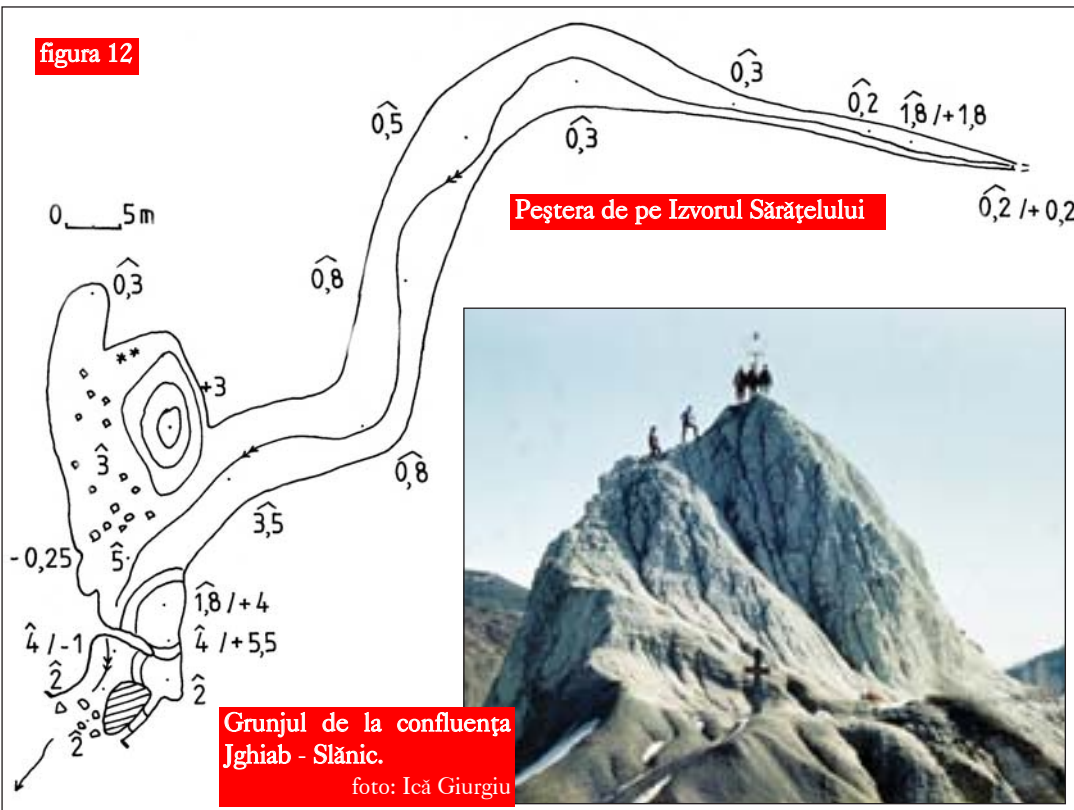
La 180 metri spre vest față de uvala B se află depresiunea A (foto la pagina 11), compusă din două mari doline (una cu diametru de 22 m, cealaltă cu diametru de 40 m), ambele parcurse de ape ce dispar în peșteri.

Peștera 7S (figura 10, pagina 12) ne-a prilejuit o explorare deosebită din punct de vedere tehnic, pentru care aveam experiență de la turele din alte masive: urcarea în etajul superior s-a făcut cu ajutorul unui catarg de 9 metri. În plus, am folosit pitoane cilindrice, goale pe dinăuntru, ca la asigurările în gheață. Deocamdată cavitatea se oprește la 152 m lungime și 14 denivelare. Peștera 8S (hartă la pagina 11) are 10 mL și -5 mD.

b. Peștera 6S de la Mânzălești

Prima intrare în cavitate se află în dolina situată cel mai la nord-vest în uvala B (figu-

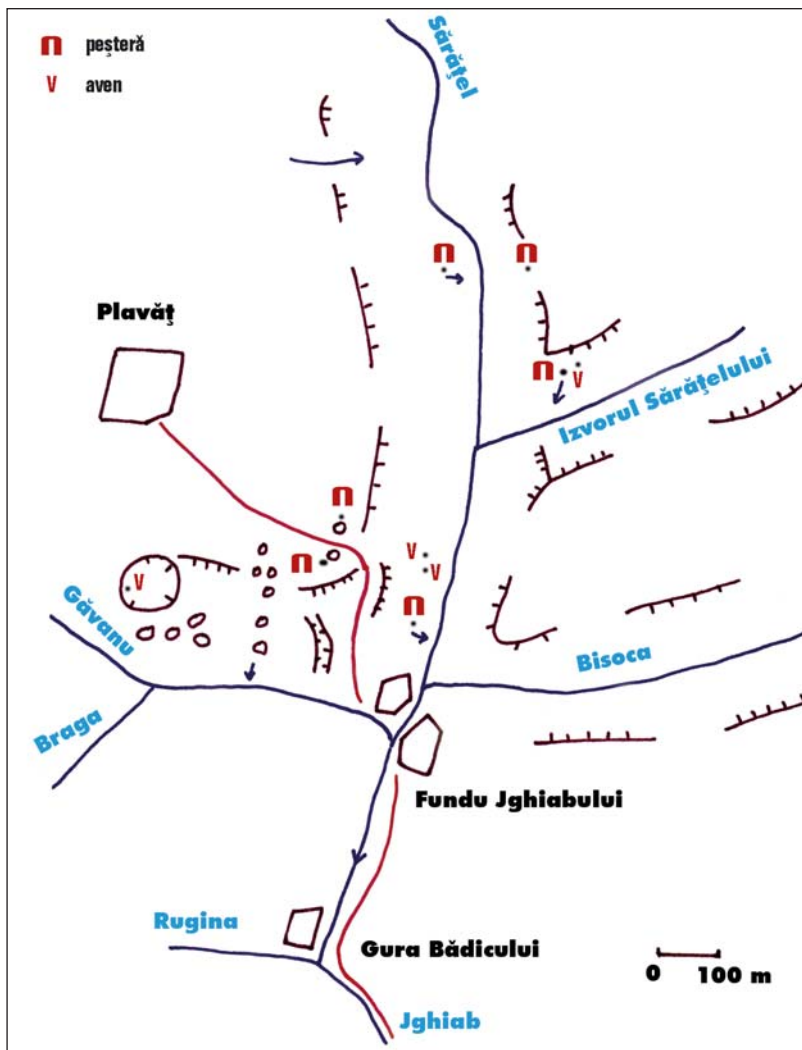
figura 12

ra 9, pagina 12), la baza versantului înalt de 15 metri, surplombat. A doua cale de acces în subteran, nu tot timpul penetrabilă, s-a

deschis în a doua dolină situată spre sud de prima intrare.

Planul exterior - subteran ne ajută să

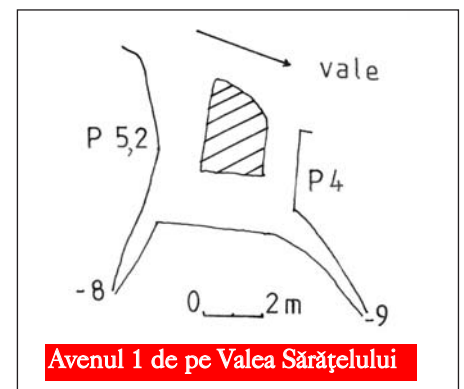

înțelegem cum s-a format și cum a evoluat această mare cavitate. Drenajul inițial de suprafață, pe direcția sud-nord - din Lacul Mare spre Pârâul Meledic - s-a transferat, treptat, în profunzime. Pârâul din galeria sud-vestică este alimentat cu apa sosită din direcția Lacului Mare. În galeria sud-estică a peșterii sosește apă dinspre uvala C.

La începutul existenței peșterii, galeriile au fost reduse ca dimensiuni și în întregime inundate (curgere sub presiune); apoi spațiile subterane și-au lărgit secțiunea, deasupra apei începând să fie din ce în ce mai mult loc, în timp ce podeaua a tot coborât. Au început să crească formațiuni de sare și să se producă prăbușiri în unele dintre cele mai vechi sectoare ale cavității.

Într-o peșteră dezvoltată în calcar, stalactitele - cele mai frecvente formațiuni - atârnă de obicei vertical din tavanul galeriilor; în 6S această stare se constată doar foarte rar, stalactitele fiind deviate de la verticală cu până la 45 de grade (fotografiile la pagina 15); cea mai lungă are 2 metri și diametru de 20 centimetri. Culoarele stalactitelor și ale celorlalte concrețiuni pot fi: alb imaculat, roz, gălbui, roșu aprins, cenușiu, maroniu, negru, verde. De-a lungul unei formațiuni pot exista mai multe schimbări de culoare. Microconcrețiunile au aspecte extrem de surprinzătoare și diverse (foto la pagina 4).

Creșterea abundentă, haotică a formațiunilor face de multe ori dificilă sau complicată avansarea pe unele galerii, pentru a evita distrugerea lor. Cea mai mare parte dintre formațiunile din peșterile în sare sunt fragile, atingerea lor putând provoca distrugerea parțială sau totală. Probele analizate au avut compuși nehalogenați (Fe₂O₃, MnO, CaSO₄, CaCO₃, MgCO₃) între 0,089-46,082%; compușii

Avenul 1 de pe Valea Sărățelului

halogenați (săruri) au fost cuprinși în plaja 53,918-99,911%.

Depozitele osteologice, corpurile mumificate, penajele și micile schelete nu au fost aduse la exterior, neștiind pe cineva dispus să le determine. Doar o măsea a fost predată arheologului Alexandrei Bolomei, în 1985, la Muzeul de Istorie a României; aparținea unei specii de cal pitic (*Equus hemionus*), vechimea apreciată fiind de peste 12.000 de ani.

Probele vegetale recoltate au fost determinate de Ion Cristureanu, profesor la Facultatea de Biologie din București. Fragmente de: *Agrostis stolonifera* (iarba câmpului), *Carex distans* (rogoz), *Carex* sp., *Poa pratensis* (firuță). Rădăcini de: *Symphytum officinalis* (tătăneasă), *Isopyrum thalictroides* (găinuș), *Equisetum arvense* (barba ursului). Frunze de: *Dactylis glomerata* (golomăț), *Quercus petraea* (gorun), *Quercus robur* (stejar), *Prunus avium* (cireș). Lemn de *Prunus* sp., *Populus tremula* (plop tremurător).

c. Valea Jghiabului

Din locul unde Pârâul Meledic se varsă în V. Jghiabului mergem spre amonte acesteia din urmă. Ajungem în locali-

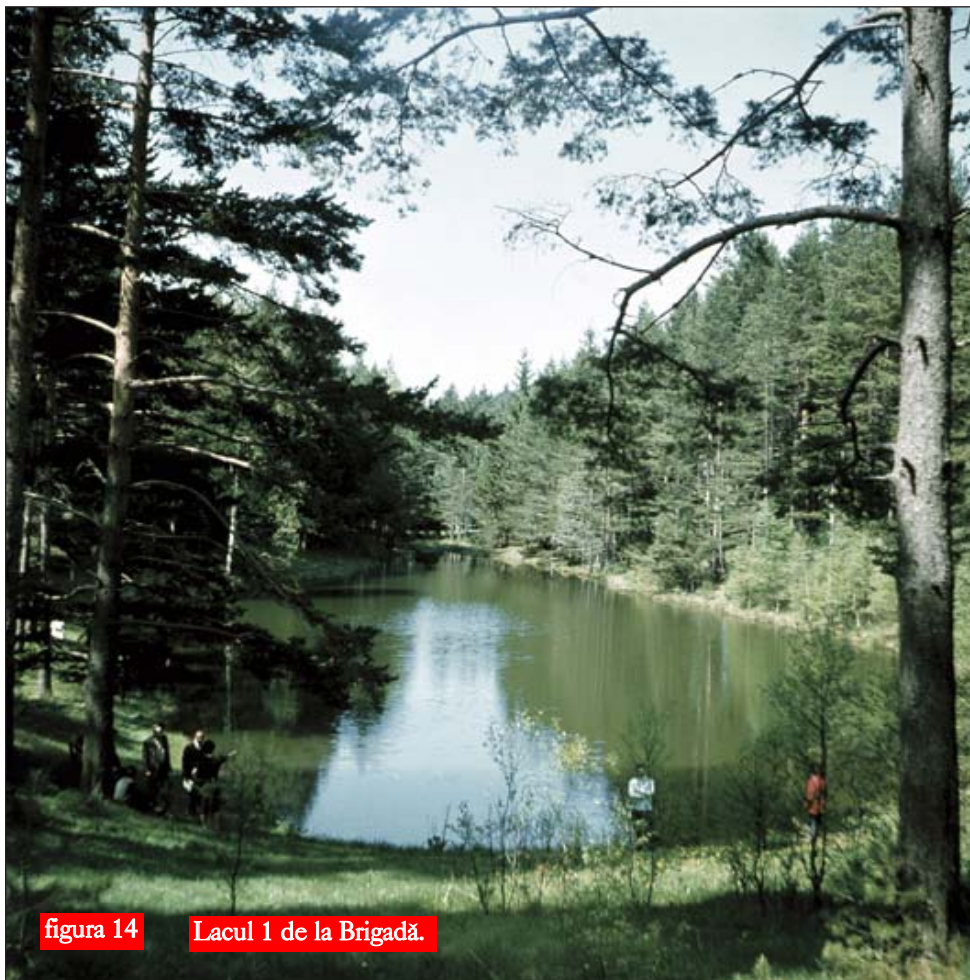

figura 14

Lacul 1 de la Brigadă.

Pe culmile din localitatea Bisoca, apa se scoate și se bea cu lingură de lemn.

fotografii: Ică Giurgiu

tatea Gura Bădicului (figura 11, pagina 16), apoi la Fundu Jghiabului. De aici, spre nord-vest, un drum de căruță suie la satul și Platoul Plavăț.

Aspectul general al locurilor: platouri mărginite de văi cu versanți abrupti, pe care sarea apare la zi; vegetația ocupă cam jumătate din suprafață, predominând pălcurile de cătină. 15 cavități cu dezvoltare mai mare de 7 metri au fost descoperite pe aici de echipele Clubului "Emil Racoviță", cercetările neepuizând tot perimetrul.

Cel mai important gol subteran este Peștera de pe Izvorul Sărățelului, cu 153 metri dezvoltare și 6,5 metri denivelare, parcursă de un pârâu (figura 12, pagina 16).

Pe Sărățel și Izvorul Sărățelului remarcăm scurte canioane (cu formațiuni) pe versanți, lapiezuri, doline, pierderi și apariții de apă.

d. Bisoca și Săriile

Din șoseaua Buzău - Lopătari se desprinde, cu câțiva kilometri buni înainte de Mânzălești, o ramificație

asfaltată spre localitatea Bisoca (unde merită a fi văzute Lacurile de la Brigadă, figura 14). Din această ultimă cale, tot spre dreapta, pleacă un drum pietruit spre satul Săriile.

Mica localitate este situată cam la 6 kilometri nord de apa Slănicului, în bazinul superior al V. Pecineaga, afluent de stânga al Slănicului. În apropierea ei, sarea acoperită cu depozite aluvionare crează un relief specific: văi cu versanți abrupti, mari lapiezuri de versant, doline importante, ponoare, trepte antitetice, pereți cu lapiezuri aciculare și... țepoasa cătină.

În malul drept al marii trepte antitetice de la marginea satului am descoperit o cavitate de 20 m lungime și -7 metri denivelare (figura 13, pagina 18).

e. Trasee propuse

Dacă nu-ți place muntele, nu ai ce căuta la Meledic, Fundu Jghiabului sau Săriile. E noroi, transpiri, te asaltează gângăniile, vânturile sunt aspre iarna, țepii cătinei nu te iartă, pantele cu colți de sare sunt nemiloase dacă aluneci sau cazi. Nu ai lemne de grătar, nu poți pune băuturi la rece, apa e sălcie.

Dar de apreciezi peisajul inedit, atunci respectă natura. Nu lăsa gunoaie, nu aduce decât imagini. Nu are rost să iei formațiuni de sare de pe versanți sau de la gura pește-

rilor: peste câteva ore vor fi de nerecunoscut, se topesc. Nu merge cu câini, sperii păsările și alte viețuitoare. Dacă vrei o amintire, umple bidoanele cu apă și pune în ea varză la murat. Pescuitul în lacuri este interzis.

Circulă întâi pe văi, obișnuiește-te cu relieful înconjurător. Nu exagera în escaladarea versanților, sarea este mult mai puțin prietenoasă decât alte roci: ba te taie, ba te lasă brusc să aluneci. Nici argilele sau marnele nu sunt mai puțin ascuțite, te poți accidenta ușor. Peisajul este suficient de variat și neobișnuit ca să te surprindă, să te încante doar mergând pe văi; nu folosi bocanci, mergi cu cizme. Nu intra în peșteri dacă nu ai o foarte bună experiență în domeniul explorativ: poți rămâne prins în argilă, te poți tăia în aluviuni, se pot prăbuși bolovani peste tine. Fă din întâlnirea cu muntele recordului mondial o amintire plăcută și pentru el și pentru tine.

Exploratorii

S-au implicat în cunoașterea carstului pe sare, în cadrul echipelor Clubului de speologie "Emil Racoviță" București: Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu, Dima Ștefan, Eva Roman, Tarquinius Vădeanu, Costel Roman, Dan Hazaparu, Emil Solomon, Gabriel Miclăuș, Cornelia Radu, Mircea Vlădulescu, Niki Sandeschi, Adrian Mihalce, Adrian Rădulescu, Mariana Sandeschi, Horia Mitrofan, Ana Căndea, Anna Lohin, Mihai Codescu, Ștefan Andreescu, Iulia Andreescu, Gheorghe Chiriloii, Veronica Oprea, Marius Popescu, Eliza Anghel, Virginia Vasile, Ilie Boloveschi, Adriana Niță, Adriana Carp, Cristian Solacolu, Radu Solacolu, Constantin Gagea, Valentin Beloiu, Liviu Grad, Liviu Minoniu, Remus Rădulescu, Muguraș Vasilică, Eugen Georgescu, Mihaela Albu.

Bibliografie

Dorin Chiș, Ică Giurgiu - **Muntele de sare** (Subcarpații Prahovei) - revista Munții Carpați, nr. 27, București, 2001, pagina 1; V.N. Dubljanskij și alții - **Speologia în U.R.S.S.** - revista Spelunca, Paris, 1, 1978; Gabriel Gheorghe - **Sarea carpatică, criteriu pentru regândirea istoriei** - revista Munții Carpați, nr. 16, București, 1999, pag. 64 (fotografii de Ică Giurgiu); Ică Giurgiu - **Carstul de sare din Munții Buzăului** - Știință și Tehnică, 6, București, 1982, pag. 40-41, 2 fotografii; Ică Giurgiu - **Primul record mondial al speologiei românești: cea mai mare peșteră în sare** - Almanah turistic, București, 1983, pag. 177-178, 3 fotografii; Ică Giurgiu - **Peșteri în sare din Subcarpații Vrancei** - Buletinul Clubului de speologie "Emil Racoviță", 9, București, 1985, 36 pagini, 28 hărți, 3 schițe, 14 fotografii

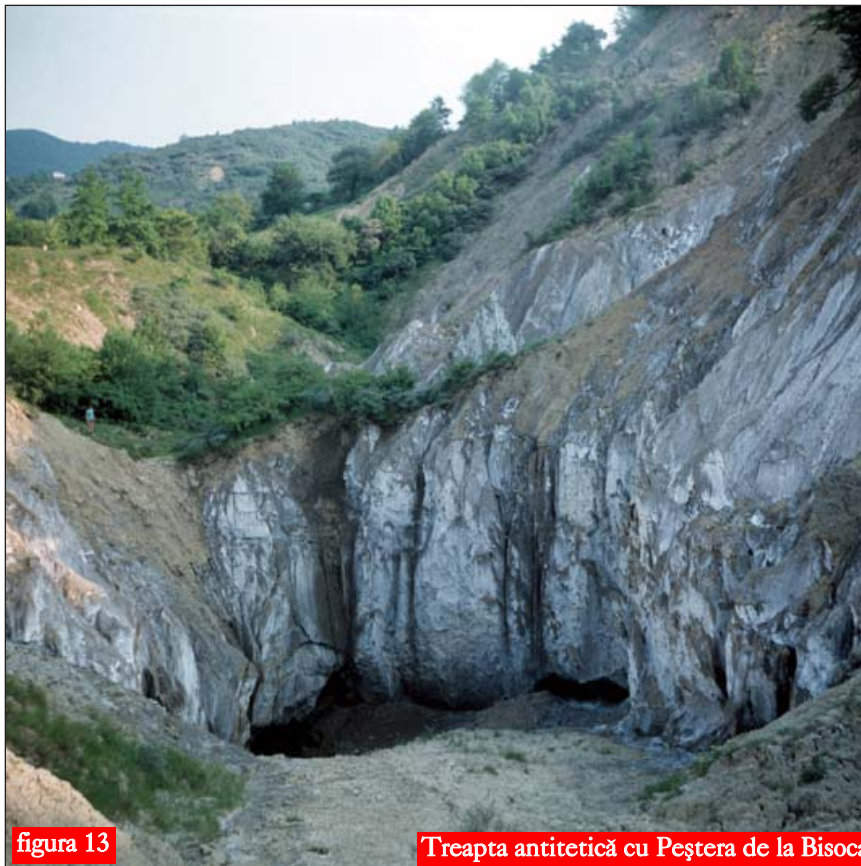

figura 13

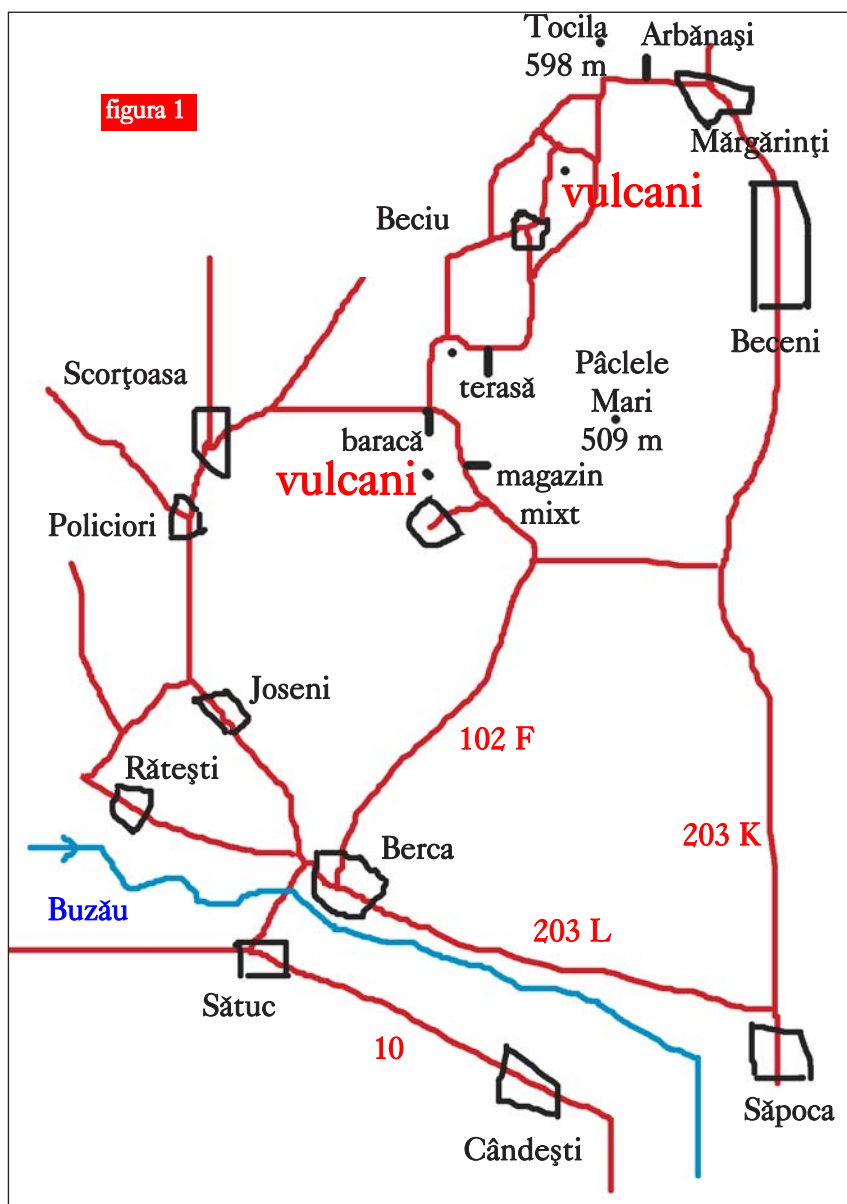
Treapta antitetică cu Peștera de la Bisoca.

foto: Ică Giurgiu, Mihai Codescu

(descriere amplă a exo- și endocarstului pe sare de pe Platoul Meledic, Valea Jghiabului și de la Sările); Ică Giurgiu - **Grottes du sel de Roumanie** [Peșteri în sare din România] - Spelunca, 20, Paris, 1985, pag. 1, 34-39, 2 hărți, 3 fotografii; Ică Giurgiu - **Peștera 6S de la Mânzălești** - Spelunca, 21, Paris, 1986, pag. 18; Ică Giurgiu - **capitolul Romania din Atlas des grandes cavités mondiales** [Atlasul marilor cavități din lume] de Paul Courbon și Claude Chabert - Uniunea Internațională de Speologie, 1986, pag. 210-212, 1 hartă; Ică Giurgiu - **Observații asupra genezei și morfologiei Peșterii 6S de la Mânzălești** - Buletinul Comisiei Centrale de Speologie Sportivă, 11, București, 1987, pag. 15-24, 1 hartă; Ică Giurgiu - **Din nou record mondial** - Almanah turistic, București, 1988, pag. 84-85, 2 fotografii; Ică Giurgiu - **capitolul Romania din Les grandes cavités mondiales en roche non-calcaires** [Marile peșteri din lume în roci necalcaroase] - Uniunea Internațională de Speologie, Xe Congres Internațional de Spéléologie, Budapesta, 1989; Ică Giurgiu - **Pseudocarst în România** - Cercetări Speologice, Clubul Național de Turism pentru Tineret, Ministerul Tineretului și Sportului, volum 1, București, 1992, pag. 85-88; Ică Giurgiu - **Peștera 6S de la Mânzălești, una dintre cele mai importante cavități în sare din lume** - Cercetări Speologice, Ministerul Tineretului și Sportului, Clubul Național de Turism pentru Tineret, volum 3, București, 1995, pag. 13-17, 1 schiță, 2 hărți; Ică Giurgiu -

capitolul **Romania din Atlas des cavités non calcaires du monde** [Atlasul peșterilor necalcaroase din lume] de Claude Chabert și Paul Courbon - Uniunea Internațională de Speologie, 1997, pag. 86-90, 99, 4 hărți; Ică Giurgiu, Horia Mitrofan - **Endocarstul salin din Platoul Meledic** - Buletinul Comisiei Centrale de Speologie Sportivă, 4, București, 1980, pag. 38-42, 4 hărți; Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu, Tarquinius Vădeanu - **Observații asupra carstului pe sare din zona Meledic. Peștera 6S de la Mânzălești. Comparație între formele carstice dezvoltate în sare și calcare.** - Buletinul Clubului de speologie "Emil Racoviță", 7, București, 1980, pag. 55-66, 6 fotografii; Dumitru Todor, Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu - **L'analyse quantitative de quelques spéléothèmes et échantillons de la Grotte en sel 6S de Mânzălești** - Theoretical and Applied Karstology, 6, București, 1993, pag. 211-212; Mihai Ielenicz - **Problemes de morphologie karstique et pseudokarstique dans le nord des subcarpates du bassin du Buzău** - Studii de Geografie, Universitatea din București, 1975; Dumitru Todor, Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu - **Analiza cantitativă a unor formațiuni și eșantioane din Peștera 6S de la Mânzălești, una dintre cele mai interesante cavități în sare din lume** - Cercetări Speologice, Ministerul Tineretului și Sportului, Clubul Național de Turism pentru Tineret, volum 3, București, 1995, pag. 11-13

Vulcanii noroioși

**Mădălin FOCȘA (Câmpina),
Ică GIURGIU (București)**

Zgomotele înspăimântătoare și jerbele de foc lipsesc. Au clocotiri cenușii la culoare, nici calde, nici reci. Noroiul vâcos se usucă în plăci albe sau cenușii.

The mud volcanos are developed by the gasses that go up from the oilfield, with salted water and a little oil.

Les volcans de boue sont formé par les gas qui montent des gisements pétrolifères, avec de l'eau salée et un peu de pétrol.

De pe DN 10 Buzău - Brașov, în localitatea Sătuc se desprinde șosea la dreapta, către Berca (indicator cu Berca și vulcanii noroioși). După ce trecem peste calea ferată și podul peste Lacul de acumulare Căndești (de pe Râul Buzău), intrăm în Berca, sat din comuna omonimă, așezare veche, cunoscută prin exploatarea de petrol. Berca este de obicei punct de plecare spre vulcanii noroioși; se poate ajunge la ei și din nord, urcând din localitățile Scorțoasa sau Beceni (figura 1).

Imediat dincolo de podul peste Buzău (fotografiile 2, 3), indicator stânga, spre vulcanii noroioși. Vă propunem însă direcția către dreapta la dus, pentru a deschide un circuit cu multe obiective interesante; dar de nu vă plac drumurile de țară, calea scurtă și ușoară este cea arătată de indicator.

Pornind spre dreapta, ajungem repede lângă biserica mare din centrul comunei, apoi trebuie să facem prima la stânga (pe drumul județean 102F - atenție, nu este indicator). Pe aici vor fi cam 10 km până la vulcanii Păcelele "Mari" și încă 3 până la vulcanii de la Păcelele "Mici".

Merită să urcați din Berca pe dealul ce domină localitatea; acolo se află, impunătoare, biserica fostei mănăstiri Berca, înconjurată de ruinele cetății care o proteja; panoramă deosebită asupra Văii Buzăului. Locul e pitoresc și se poate ajunge la poarta mănăstirii ocolind dealul; pentru asta, imediat după ce facem prima la stânga după biserica din centru (pe DJ 102F), părăsim asfaltul coborând în stânga, pe drum de țară, trecem Pârâul Murătoarea și urcăm o pantă ceva mai pronunțată. Drumul ne scoate într-o mică intersecție, pe coama dealului; vedem în stânga poarta mănăstirii ctitorite în 1694 de boierul Mihalcea Căndescu. Clădirile sunt acum în ruină. Biserica este în

2

Pe Valea Sărățelului.

restaurare; pictura marelui Părvu Mutu (în interior) și sculpturile brâncovenești sunt cele mai mari valori.

Pâcelele "Mari"

Revenind la drumul spre vulcani, acesta suie în serpentine, iese din sat și ajunge la sediul exploatării petroliere, unde se termină asfaltul. De aici drumul urcă printre livezi, sonde și pășuni, trece de o rampă de gunoi (resturi risipite pe kilometri în jur) și ajunge la o răspântie în T.

Urmăm drumul ce pare firul principal,

la stânga. În curând, pe valea și dealul din stânga (Muchia Dâlmei) apare un peisaj neașteptat: o mare de cisterne, sonde, conducte, utilaje petroliere și barăci, toate ruginite, adunate de pe dealurile din preajmă, de la exploatări de petrol dezafectate (foto 4). Drumul coboară lângă acești monștri metalici și suie apoi spre dreapta, în punctul La Separator, unde din dreapta sosește un drum local, urcând din satul Aldeni, de pe Valea Slănicului de Buzău.

Noi păstrăm drumul principal, ce urcă în stânga, pe Muchia Dâlmei, de unde se deschide perspectivă largă spre Dealurile

Pâcelor (la nord-est) și mica depresiune cu satul Pâcelele (îl zăriți jos, foto 5, pe șesul depresiunii, spre stânga - reper o bisericuță albă). De aici șoseaua este betonată și coboară șerpuit până când trece, pe un podeț, firavul Pârâiaș Murătoarea, de pe fundul depresiunii. După podeț este iarăși o intersecție în T: spre stânga se ajunge - după 1 km - în satul Pâcelele, iar spre dreapta continuă drumul spre vulcani. Până aici am făcut 8 km din Berca.

Pornim la dreapta și - după 2 km - ajungem lângă un magazin "mixt", amplasat în mijlocul pustietății, deservind în cursul săptămânii muncitorii de la schelele petroliere. De cealaltă parte a drumului sunt un utilaj zgomotos și o sondă. Dacă am venit cu mașina, o lășăm aici și urcăm drumeagul de pe dealul din stânga, spre vulcanii de la Pâcelele "Mari".

Ajungem acolo în 5-10 minute, pe un întins platou, cu panoramă largă (se văd și Munții Vrancei, departe, spre nord). Iată conurile și fenomenele ce par cele mai active, suprafața cea mai întinsă cu vulcani noroioși (fotografiile 6-10). Nu ezitați să scotociți întreaga zonă, fiecare locșor e diferit.

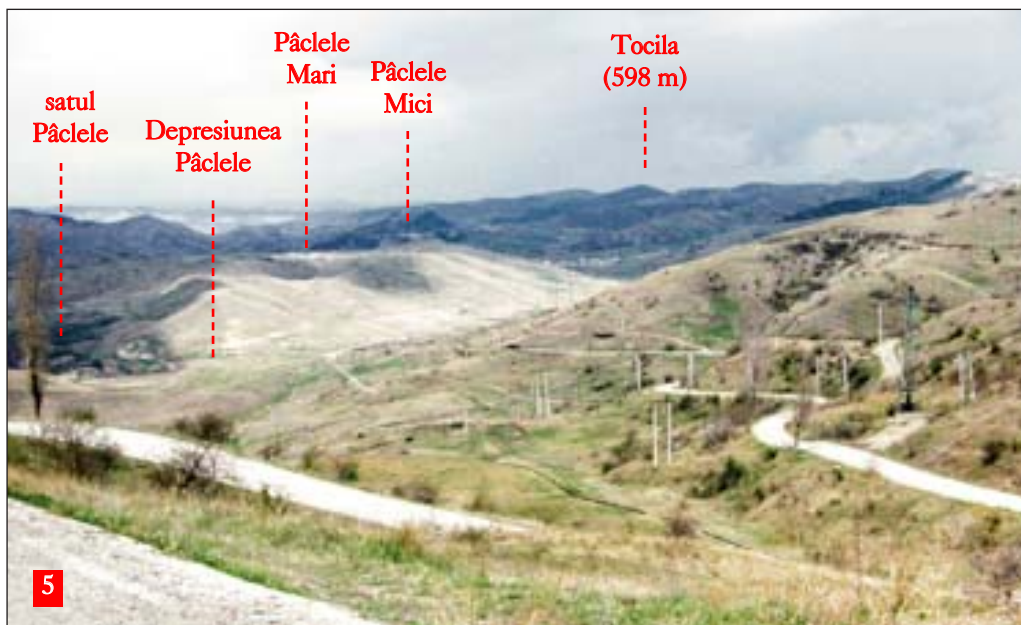
Cum apar pâcelele

Vulcanii noroioși, numiți de localnici pâcele sau fierbători, pot avea conuri de până la 3-4 m înălțime. Apariția lor este legată de formațiunile ce cuprind zăcăminte de petrol, acoperite cu straturi de marne, nisipuri și argile; prin fisuri se ridică gaze naturale, antrenând apa sărată din nisip și mici cantități de țigui, determinând - prin înmuierea materialului argilos de pe parcurs - formarea unei mase noroioase ce erupe la intervale neregulate.

La marginea câmpurilor cu vulcani crește gârdurarița (Nitraria schöberi), plantă ocrotită, aflată aici în cel mai vestic punct al său din Europa (foto 8); în jur se dezvoltă asociații vegetale caracteristice silvostepii sudice.

"În locurile prea sărate, cum e în regiunea vulcanilor glodoși de la Pâcelele, apare Obione verrucifera, proprie și pentru nisipurile sărate de la marginea mării, sau Nitraria schöberi, tufă lemnoasă, cu rădăcini adânci. Planta are colorație sură, spinoasă, cu frunze carnoase, iar înspre toamnă, când fructele sunt coapte, capătă o colorație roșcată-închisă, aproape neagră. Stă în tufe răzlețe sau formează pâlcuri în câmpul alb de sare." (Flora României, Ion Simionescu, ediția 1974)

În România mai sunt semnalați

vulcani în următoarele perimetre: la nord-vest de Iași; la nord-est de Târgu Jiu; la sud-est de Turda, până la Olt; la sud-est de Târgu Mureș, până la Olt.

Păcelele "Mici"

Revenim la magazinul mixt, continuăm drumul și după 1 km ajungem la o intersecție unde facem dreapta. Acolo este o baracă ruginită, pe ea fiind trasată direcția către vulcanii noroioși. Acum s-a pus și

indicator, dar pentru cei care vin din sens opus (calea cea mai folosită, asfaltată aproape în întregime). Depășim locul și după 2 km pe asfalt ajungem la Păcelele "Mici". Aici se află un grup de construcții și un local cu terasă.

Vulcanii se află în dreapta drumului, pe un platou mai mic decât la Păcelele "Mari", însă înconjurat cu vegetație, printre care frumoase exemplare de pini (fotografiile 11-12).

Din cauză că activitatea vulcanilor a fost inconstantă în timp - în ceea ce privește înălțarea și micșorarea conurilor, diametrul lor și "fierberea", de asemenea suprafața de teren pe care se întind, pentru că localnicii transmit de multe ori toponime după cum cred că îi place interlocutorului să le afle (!) și mai ales deoarece toponimele locale (oriunde aproape în țară, nu numai aici) se modifică uneori în foarte scurtă vreme (!), acum nu se mai știe cine - prin vorbe sau scriere - are dreptate, specialist sau nespecialist fiind, când spune că mai aproape de Arbănași sunt Păcelele Mici nu Păcelele Mari iar mai aproape de Berca Păcelele Mari nu Păcelele Mici...

Vulcanii unde am ajuns se numesc și ei... Păcelele Mari. Dar aici se află vulcanul cu diametrul activ cel mai mare și cu activitatea cea mai intensă.

Numărul de turiști este mult mai ridicat în acest perimetru, pentru că accesul este acum mai facil, pe când în perioada 1980-1985 era mai ușor de ajuns la primul grup pe care l-am descris. Nu avem nici un partizanat în a stabili unde sunt vul-

10

11

12

13

15

canii "mari" și unde cei "mici", important este că merită să vedeți astfel de manifestări naturale.

Drumul continuă (prin stânga terasei) spre satul Beciu și mai departe spre Arbănași, ieșind apoi în șoseaua de pe Valea Slănicului, în comuna Beceni. Nu este asfaltat iar panta și curbele de la coborârea de pe platou pot pune în dificultate multe autoturisme.

La nord de satul Beciu este un alt loc cu vulcani; până acolo mai sunt în jur de 4 km de la terasa de la Păcelele "Mici". De la al treilea loc cu vulcani până la Beceni începem să urcăm prin pădure, spre Dealul Tocilei (598 m, altitudinea

16

14

17

18

maximă din Dealurile Păcelor), coborâm apoi pe lângă tabăra școlară și schela Arbănași, ieșind la DJ 203K, în satul Mărgăriți, pe șoseaua dintre Buzău și Lopătari, desprinsă din DN 2.

Cel mai ușor drum de acces la vulcani este din Berca (vezi paragraful doi al acestui material), spre Policiori. Trecem de intersecția unde spre stânga se ajunge la mănăstirea Rătești și urmăm în amonte Valea Sărățelului, trecând prin satele Joseni și Policiori.

În centrul comunei Scorțoasa, înainte de biserică, părăsim drumul principal spre dreapta, tot pe asfalt. Vom urca circa 4 km (numai câteva sute de metri sunt nedomniziți) și ajungem la intersecția amintită la începutul descrierii accesului

19

2-9, 11-13, 19, 23, fotografii de Mădălin Focșa; 10, 14-18, 20-22, 24, fotografii de Ică Giurgiu, Cristian Vărăreanu, Gabriel Silvășanu, Monica Vlădulescu

20

Craterul cel mai larg și activ, la Păcele Mici.

spre Păcelele "Mici", unde se află baraca ruginită pe care este indicată direcția spre Păcelele "Mici" și un indicator ce arată, la stânga, "vulcanii noroioși 2 km". Drumul este recent și descrierile vechi nu îl pomenesc.

O zi întreagă e numai bună pentru a admira pe îndelete minunățiile de relief din aceste locuri, însă celor ahtiați după fotografie s-ar putea să le trebuiască mai mult de o zi. Acest traseu, făcut în circuit sau nu, se poate parcurge și pe jos, dar în zilele călduroase de vară nu uitați pălăriile de soare și rezervele mari de apă.

De pe DN 10 mai putem vizita: situl cetății dacice de la Cârломănești (trebuie căutat pe Dealul Cetățuia, la vest de cătunul Pietriș al satului Cârломănești, comuna Vernești), bisericile vechi din satele Vernești, Cândești și Mățești

21

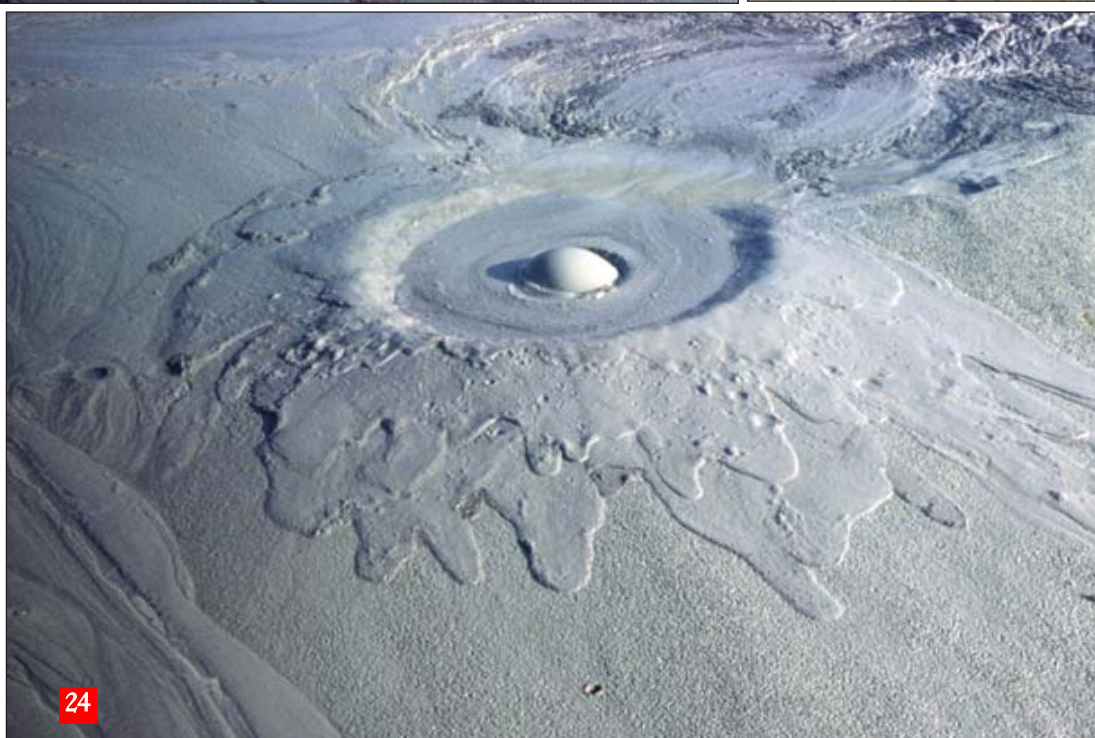
Zi de iarnă, geroasă, dar însorită....

22

23

24

(aceasta din urmă dacă veniți de la Buzău, prin Mărăcineni, spre Săpoca), Dealul cu liliac (rezervație la nord de Săpoca, între Văile Slănicului și Buzăului, exact la nord de confluența lor). Alte obiective: mănăstirile Rătești, Ciolanu și Barbu; Dealul Ciolanu cu schitul Cetățuia (panoramă deosebită) și tabăra de sculptură în aer liber; în Valea Nișcovului, bisericile vechi de la Bradu (cu cetate fortificată) și Grăjdana (azi în ruină).

Bibliografie Grigore Posea, Nicolae Popescu, Mihai Ielenicz - **Relieful României** - Editura Științifică, București, 1974

Floră și faună

Floare de colț cu buburuză (sus). Clopoței (jos).

fotografii: Trestian Găvănescu (Râmnicu Vâlcea)

Floare de colț (*Leontopodium alpinum*). Sinonime: floarea-reginei, albumeală, flocoșică, flocoșele, steluță, prescurele. Înălțime, în România, 5-20 cm; diametru 2-6 cm. Trăiește și rodește mai mulți ani. Tulpină subterană (rizom) cilindrică, alb lănoasă. Tulpină păroasă. Frunze bazale dispuse în rozetă, sublancoale; cele tulpinale linear lanceolate (în formă de lance). Flori grupate în inflorescențe monopodiale (calatidiu), cu creștere în lungime sub formă de ciorchine, cu aspect de disc sau cupă, parțial înconjurată de 5-15 foliole lanceolate, de lungime variabilă, alb lănos tomentoase, mai ales pe fața superioară (pâslos, cu peri scurți, moi, foarte deși, cati-felați), dispuse stelat.

Scama îi este apărarea împotriva transpirației, căci în pumnul de țărănă în care și-a înfipt rădăcina și trunchiul subpământean este puțină apă. "...planta nu pierd dacă rizomul e neatins. Aviz stăruitor celor care, cu toată opreliștea oficială, nu-și vor birui ispita: să rupă ori să taie numai partea aeriană, să cruțe organul din care va renaște

floarea; păcatul lor va fi mai mic" (E. Pop).

Fruct acenă. Înflorire iulie-august. Monument al naturii, ocrotită de lege, din 1931. În etajul alpin, pe roci calcaroase, pe stâncării, prin pajiștile de pe brânele abrupte. Europa, estul și centrul Asiei.

Este o plantă de stepă. Ca și smirdarul (bujorul de munte, rododendronul), e venită de departe, din Asia. Prin stepele Tibetului crește ca iarba de deasă și înaltă de un cot. Nici miros nu are, nici corolă strălucitoare. Pare uscată și o poți păstra, dacă nu e trecută, ani de zile.

În pământ, rizomul scurt și gros, acoperit cu resturi de frunze negre-brunii, lăstărește în fiecare vară, înlocuind tulpina veștejită în toamnă, cu alta nouă. Deci, chiar când semințele nu încolțesc, această plantă nu pierd, dacă rizomul este sănătos. La suprafața pământului formează o rozetă de frunze din mijlocul căreia se ridică tulpina, în vârful căreia se găsește o steluță albă, îmblănită, pe care lumea o numește "floare". În realitate, "floarea" cumulează o grupă de inflorescențe. Cele 5-15 raze ale

stelutei nu sînt petale, ci niște frunze speciale (bractee) îngrămădite sub vreo 5-6 panerașe emisferice, care apar ca niște năsturei mai închise în mijlocul coroanei de bractee. Fiecare paneraș reprezintă o inflorescență, numită calatidiu, cu multe flori mărunte și înghesuite - unele bisexuate, altele femele sau sterile.

Acest buchet de inflorescențe simulează, împreună cu cununa bracteală, o floare mare, spectaculoasă. Rostul acestei "flori biologice" este să atragă puținele insecte ale etajului alpin, asigurând astfel polenizarea. Tulpina, frunzele înguste și mai ales regiunea inflorescențelor sînt acoperite de o păslă de peri catifelați, alb-argintii, care dau plantei o notă aparte de frumusețe. Acest cojocel păros este un mijloc prin care planta face față mai ușor gerurilor de la munte. Totuși, adevărata semnificație biologică a învelișului păros este alta. Planta își înfige rădăcinile în vinișoarele de sol cuibărite în crăpături de stâncă unde abia pot reține ceva din apa abundentă a ploilor de munte. Rădăcinile au deci puțină apă la dispoziție, iar cea care a pătruns în corpul plantei transpiră repede, biciuită de vânt și arșița zilei. O balanță

activă între apa absorbită și cea transpirată este asigurată tocmai prin perii deși, care înfofolesc porii frunzelor (numiți ostiole) și îi ascund de vânt și soare, reducând transpirația la minimum. Deci, perii servesc mai mult ca un impermeabil, decât ca blană.

În România, planta apare insular, pe rocile calcaroase și conglomeratice, de pe la 1100 m în sus.

Bibliografie: Adrian Ionel, Alexandru Manoliu, Valeriu Zanoschi - **Cunoașterea și ocrotirea plantelor rare** - București, Editura Ceres, 1986; Constantin Părvu, Stoica Godeanu, Laurențiu Stroe - **Călăuză în lumea plantelor și animalelor** - București, Editura Ceres, 1985; Ion Simionescu - **Flora României** - București, Editura Albatros, 1974.

(colaj și informații suplimentare:
Ică Giurgiu)

Buburuza (*Coccinella septempunctata*), ordinul Coleoptera. Lungime 5,5-8 mm. Răpitor ca adult și ca larvă. Consumă îndeosebi purici/ păduchi de plante (afide) - fiind folositor omului, omizi mici, larve de gândaci, ouă de crisomelide; o larvă, ca să se dezvolte, consumă circa 400 afide. Adulții, ca să se apere, secretă un lichid puternic mirositor. În toată țara, de la malul mării pînă pe culmile munților; uneori formează invazii. Răspândită în mai toată lumea.

Buburuzul drăguț. Cine nu i-a cântat, lăsându-l în liniște pe palmă: "Buburuză/ Uză/ Încotro-i zbură/ Într-acolo m-oi

însura". Cîte numiri nu i-a mai dat Românul! Măriuță, cucușor, boul-Domnului, paparuc și alte mai mult ori mai puțin potrivite. O gănganie pe care o vezi din primăvară și pînă toamna târziu.

Roș, cu 7 puncte negre, cu căpușorul tot negru pătat cu alb și cu un gulerăș tot albiu. Aleargă mărunț, mișcându-și iute piciorușele care abia se văd de sub streășina aripilor boltite. Cînd îi vine să zboare, se oprește în loc, deschide de cîteva ori aripele și apoi desfășurându-și pe cele de dedesubt, mari, se face iute nevăzut. Se mută după păduchii-de-plante, mîncarea lui favorită, ca și a larvelor. De aceea nici nu pune ouăle în pămînt, ca alți gândaci, ci le lipește de dosul frunzelor (400-600) în apropierea celor acoperite cu păduchi-de-plante. Din ou iese o larvă neagră, care se schimbă cu vremea în albăstrie și cu puncte roșii. E lupul păduchilor-de-plantă. Numai pielea rămîne din ei. După ce se satură bine, se lipește cu vîrfurile cozii de dosul frunzei și doarme ca lilieci cu capul în jos. E nimfa, din care iese buburuzul, la început moale și gingaș.

E de mare ajutor omului. În California, un neam de-al lui a scăpat plantațiile de lămâi și portocali, amenințate să fie cu totul distruse de un păduche plodigos peste măsură. În Hawaii, alt buburuz, importat anume, a scăpat de la pieire plantațiile de cafea. În Italia s-au adus alții, anumiți, tocmai din Japonia și Australia, pentru a scăpa duzii de un soi de păduche care îi dădeau gata. E poliția naturii pe care omul știutor

de rostul ființelor o folosește pentru binele său.

Spre norocul agriculturii, neamurile buburuzului sunt destul de numeroase. Numai în cuprinsul Bucovinei, prof. O. Marcu a găsit vreo 57 specii.

Bibliografie: Constantin Părvu, Stoica Godeanu, Laurențiu Stroe - **Călăuză în lumea plantelor și animalelor** - Editura Ceres, București, 1985; Ion Simionescu - **Fauna României** - Editura Albatros, București, 1983

(colaj: Ică Giurgiu)

Clopoței (*Campanula persicifolia*). Înălțime: 20-100 cm. Trăiește și rodește mai mulți ani. Tulpină subterană (rizom) cilindrică. Frunze bazale oval lanceolate (în formă de lance), cele tulpinale linear lanceolate, pe margine fin dințate. 1-5 flori (diametru 2-5 cm). Fruct capsulă. Înflorire iunie-august. De la câmpie pînă în etajul subalpin, prin păduri, poieni. Europa, Siberia, Caucaz.

Bibliografie: Constantin Părvu, Stoica Godeanu, Laurențiu Stroe - **Călăuză în lumea plantelor și animalelor** - București, Editura Ceres, 1985

(colaj și informații suplimentare:
Ică Giurgiu)

Poiana Pietricica

Mădălin FOCȘA
(Câmpina)

Pe noul marcaj punct roșu, din
extremitatea sudică a crestei.

2

Octombrie 2004. Zile senine de toamnă, când explozia de culori este în toi (foto 2). Vineri, ghidați de articolul din revista Munții Carpați, nr. 19, pag. 23, am scotocit superbe împrejurimi ale localității Podul Dâmboviței. Am "descoperit" drumul roman (foto 3), admirabil păstrat în calcarul unui versant din apropiere de Cheile Orății (foto 1) - unde ajungem dacă urmăm până dincolo de ultimele case ulița (numită și Calea romanilor) ce se desprinde din DN73 la intersecția cu drumul spre Dâmbovicioara.

Am urcat și pe Colții Orății (923 m) unde ruinele cetății omonime (foto 4) - ce străjuia vechiul drum dintre Brașov și Câmpulung - înfruntă vremea. Vorba orăție se pare că este similară posadei (loc strâmt, vale îngustă, cheie, prăpastie). Acum, șoseaua din Culoarul Rucăr - Bran trece foarte aproape de ruine (loc de parcare pe dreapta cum vii dinspre Brașov, se vede cetatea către sud, puțin în vale, lângă un stâlp de înaltă tensiune).

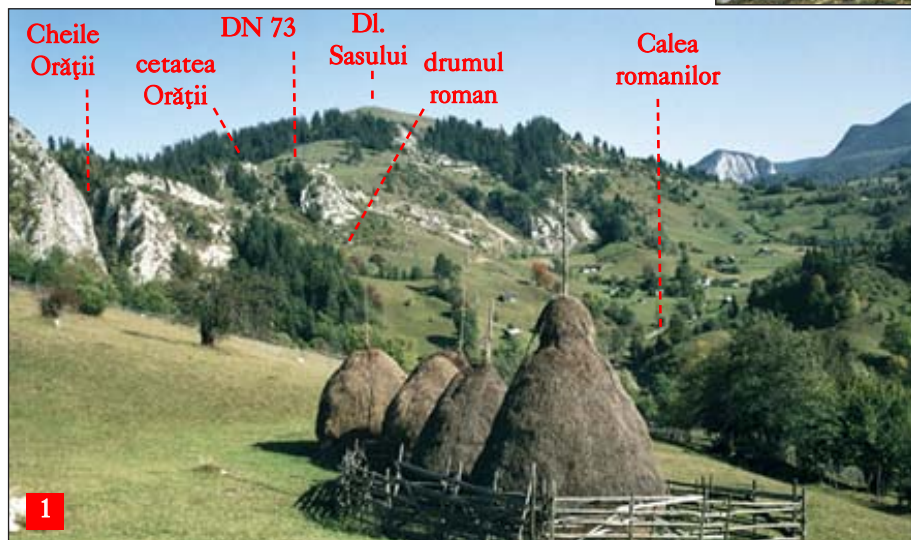
Sâmbătă am intrat pe coama Pietrei Craiului, chiar din Podul Dâmboviței. Mergem întâi pe drumul spre satul Dâmbovicioara, cale ce se desprinde, către nord, la 20 m est de podul (ridicat în 1711, de Constantin Brâncoveanu) peste Dâmbovița, de pe DN73. Trebuie să vă aprovizionați cu apă (pompe pe marginea drumului, înainte de ieșirea spre Cheile Dâmbovicioarei), pe

3

4

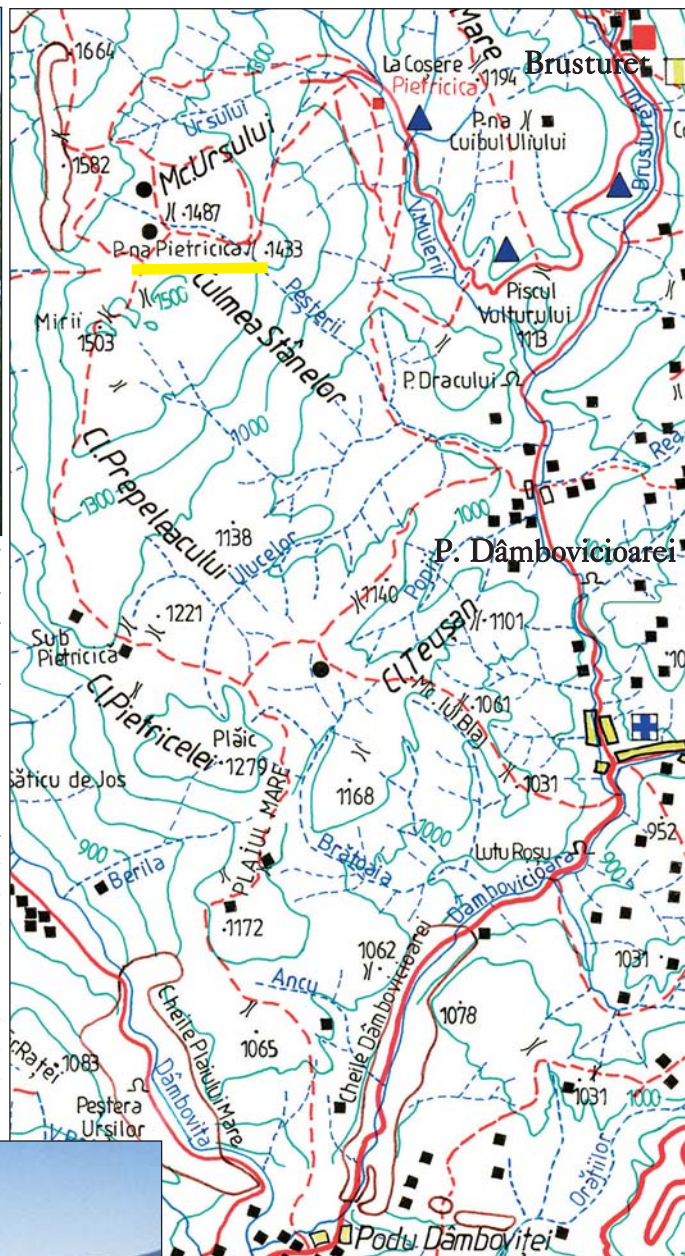

1

traseu nu vom găsi.

Marcajul punct roșu începe la ieșirea din localitate, înainte de bariera de la intrarea în vestitele chei, spre stânga, urcând pieziș pe la baza unui perete dominat de o cruce (foto 5) (o săgeată indică direcția). Poteca ajunge la baza unei tăieturi în pădure; intrăm în codru și mergem paralel cu acest culoar, prin dreapta sa (către est). Traversăm poienițe, locuri unde marcajul se pierde puțin, însă de ținem direcția nord nu apar probleme.

Îeșim într-o mare poiană, la stâna de vaci din Plăic. Admirăm panorama dinspre est (foto 6), cu versanții Cheilor Dâmbovicioarei, măguri din Culoarul Rucăr - Bran și Munții Bucegi pe fundal.

După ce am lăsat în dreapta gardul stânci, facem 90 grade stânga pentru a ajunge pe o culme unde regăsim poteca. Ea ne conduce prin poieni unde dăm de urmele tranșeelor din 1916.

Apoi intrăm într-o pădure mai întunecoasă, în ușoară coborâre pe versantul dinspre V. Dâmboviței, ocolind prin stânga un vârf de 1172 m, după care ieșim din nou într-o poiană largă. De aici, din Șaua Plaiul Mare (1109 m), avem iar panoramă spre Bucegi, Leaota și Culoar (foto 7); în poiană se află câteva pitorești construcții pastorale. Regăsim spre nord marcajul, apoi reintrăm în pădure, ocolind (pe la est) Vf. Plăic/ Pietricelui (1279 m).

Chiar înainte de a ieși în colțul de sud-vest al altei mari poieni, am întâlnit și un marcaj triunghi roșu, dar numai pe sens

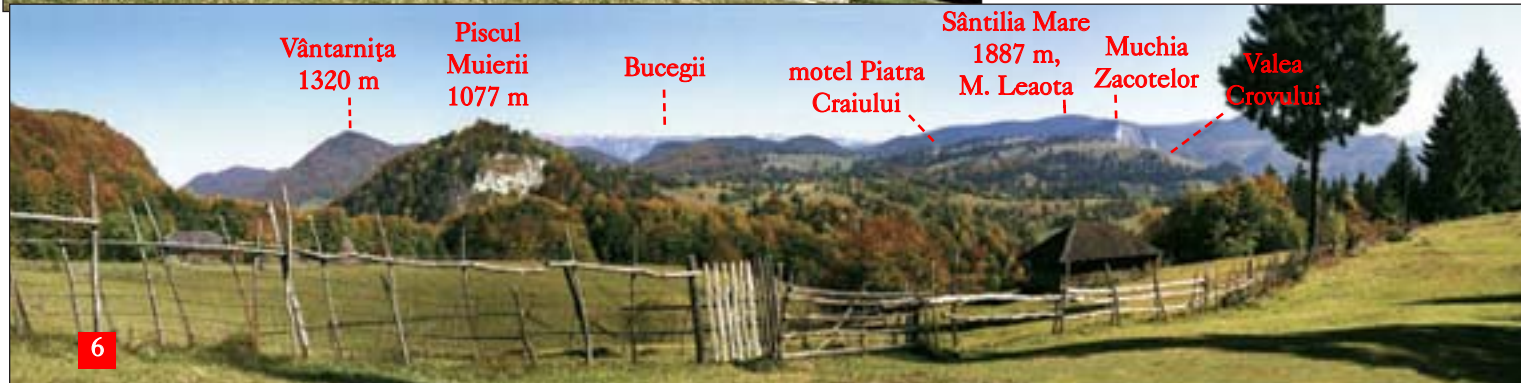
opus. (Dacă am coborî prin poiană spre dreapta (est) am ajunge la cătunul Valea Rea al satului Dâmbovicioara, la jumătatea distanței dintre Peșterile Dâmbovicioara și Dracului; marcajul triunghi roșu trebuie căutat la liziera pădurii, pe piciorul ce coboară spre NV, nu pe cel din dreapta, unde este o stână).

Ținem liziera pădurii, spre stânga, regăsim curând marcajul (aici apare și alt semn alături de punctul roșu, dar nu

ține mult) și intrăm iar în pădure. Coborând și urcând, trecem prin câteva înșeuări de pe linia crestei, menținând direcția vest nord-vest. În acest timp lăsam pe stânga, într-o mică poiană, construcțiile stânci din șaua Zăpodiei (1193 m) și alte anexe, aflate mai sus.

Din Șaua sub Pietricică (1245 m) începe urcuș mai pronunțat, prin pădure, pe unde vom merge îndelung; trecem

(foto 8). Poteca ne conduce la stâna Pietricica, din mijlocul întinsei poieni cu același nume (foto 9). Ciobanii coborâseră de mult, lemne erau din belșug; loc bun de înnopțat, chiar și iarna.

A doua zi am mers pe triunghi albastru, în coborâre, de la stâna prin pădure, spre est, apoi nord-est, ajungând pe drumul forestier de pe V. Ursului, unde găsim și apă, la cinci minute amonte de cabana Pietricica, mai tot timpul închisă (foto 10). De la cabană în aval am urmat drumul forestier, ce ocolește pe la sud Plaiul Mare și ajunge la cabana Brusturet.

Alte date despre realitățile din teren:

- Unele marcaje, ce apar ca intenție pe harta lui Nae Popescu (20 de trasee în Piatra Craiului - Sud, 1998) nu au fost văzute de noi pe teren în octombrie 2004: triunghiul roșu (traseul 43) și triunghiul galben (traseul 42).

- Șoseaua de pe V. Dâmbovicioara era în curs de betonare, lucrările ajungând până în centrul comunei Dâmbovicioara; păcat că artera turistică, dintr-o zonă superbă și plină de potențial, își deversează deșeurile în râu. Merită să admirați - la pas - Cheile Brusturetilui și Dâmbovicioarei, arhitectura caselor vechi și să gustați (foto 11) din produsele localnicilor, vândute la tarabe, pe marginea drumului.

Fotografii: Mădălin Focșa (1-6, 10); Mihaela Radovici, București (7-9), Ică Giurgiu (11). **Hartă:** Dănuț Călin, Ică Giurgiu, 2005.

Bibliografie. Dan Oprescu - **Piatra Craiului** - hartă turistică, București; Ică Giurgiu - **Traseu pe creasta sudică** - revista Munții Carpați, București, nr. 37, 2003; Ică Giurgiu - **Trasee din Piatra Craiului** - revista Drumeție în România, nr. 1, 2004

printr-o zonă cu pantă mai domoală unde spre stânga se ghicește versantul abrupt dinspre V. Dâmboviței. Apoi panta crește,

apar conifere și - dincolo de 1500 m altitudine - ieșim într-o largă poiană de unde vedem creasta stâncoasă a Pietrei Craiului

Punctul albastru

Dinu BOGHEZ
(Râmnicu Vâlcea)

Istorie turistică

**Cu trancarul spre Voina *
Petrică Jderarul și Moșu iubeau
munții * Prima hartă turistică a
masivului * Cele 33 de punți ale
Bătrânei * Înainte de 1948 s-a
ridicat refugiul Iezer * Marcajul
punct alb**

Moto:

Așa aş vrea
Pe gândurile mele
Să urc până sus de tot
Unde e posibilă liniștea.

Marin Sorescu

Ni se întâmplă de multe ori fapte de nebăgat în seamă. De abia după trecerea anilor îți dai seama că ți-au marcat viața.

Îmi petreceam vacanțele copilăriei în Câmpulung Muscel și nu arareori vedeam, prin preajmă, grupuri de oameni ce-și

pregăteau pe îndelete excursii în munții apropiați. Le consideram adevărate expediții, prin locuri cu întunecimi și pericole la tot pasul. Și fremătam gândindu-mă la aventurile trăite pe crestele munților.

Când se întorceau din munții cărora adeseori le vedeam aveau contururile depărtate, întruchipate de imaginația mea de copil, le ascultam cu emoție povestirile și așteptam cu nerăbdare clipa când mă vor lua cu ei. Și, când într-o zi mi-au spus că vom merge împreună în Iezer, topăiam de bucurie.

Pe vremea aceea, pînă la Voina, din Câmpulung, tot vreo 20 de kilometric erau. Doar că pe atunci nici vorbă de mijloace de transport auto. În afara unui marș lung și obositor puteam recurge doar la trancar. Mai puteai găsi trăsuri sau vreo căruță. Trancarul era o bizară căruță, relativ încăpătoare, ca un fel de vagon al circului din bălciul Sfântului Ilie, ce se ținea an de an în mahalaua de sub Dealul Flămânzii. Cu locuri pe ambele părți, trasă de cai, făcea curse regulate, nu prea multe, zilnic, străbătând până la capăt cele două frumoase sate muscelene, Voinești și Lerești. Casele aspectuoase, rod al muncii la pădure și oierit, le făceau să nu se deosebească prea mult de orașul din care tocmai plecai. Până la podul de

peste Râul Târgului, de la capătul Lereștilor, mergea trancarul.

Până la Voina mai rămăneau câțiva kilometri buni. Treceai de Valea Ursului, pe la poalele Boldului cel împădurit, pe lângă Valea Răușorului cea de nepătruns și, într-un târziu, soseai la cabana veche de la Voina. Când am ajuns noi era întineric de-a binelea. Doar o fereastră luminată de o lampă cu gaz trăda prezența omului.

Aici, la casa altfel întunecată, alături de susurul râului ce frământa adâncimea nopții, ne aștepta nea Petrică Jderarul, cabanierul. Era știut drept mare braconier și mulți jderi or fi pierit în bătaia puștii lui, de vreme ce așa îi era porecla. Ne-a așteptat cu așternut curat, cu vorbă bună și bucurie, ca la oaspeții ce veneau deseori.

După odihna nopții ne-am trezit devreme, ne-am spălat cu apa izvorului din apropiere - care astăzi și-a pierdut importanța - dar tot acolo se află, și am luat drumul Văii Bătrâna. Era în 1948, anul Jocurilor Olimpice de la Londra. Mă luase cu el un unchi prin alianță, venit de departe, gonit de prigoana războiului și stabilit în Câmpulung, doar datorită munților. Numele îl trăda ca fiind de pe alte meleaguri (Sigismund Krjijewski), dar toți îi spuneau Moșu.

Lacul și refugiul Iezer, vedere de la Crucea Ateneului.
fotografii: Marius Stancu (Câmpulung Muscel)

Avea treabă multă în dimineața aceea. Își propusese să marcheze Valea Bătrânei și apoi pe cea a Cățunului și, când avea să ajungă la refugiul de lângă Lacul Iezer, voia să monteze acolo o yală, să nu rămână căsuța în bătaia nevolnicilor.

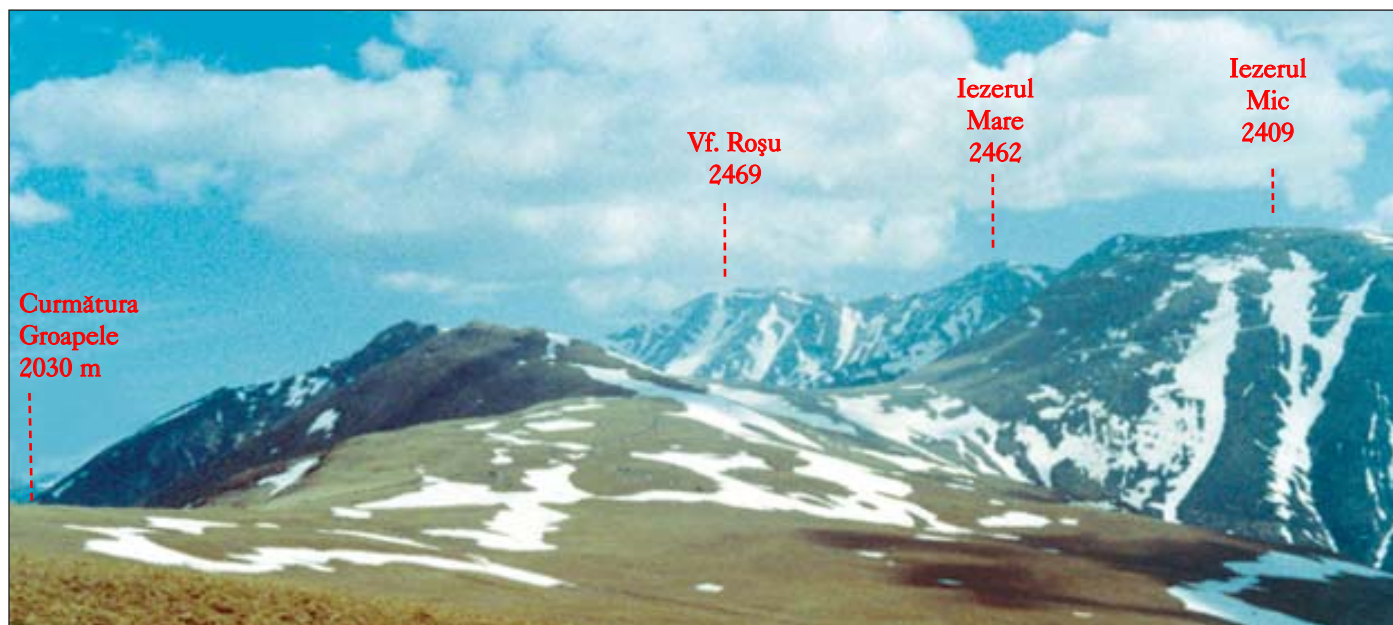
Cum am intrat pe vale a scos Moșu din rucsac cutia cu vopsea și a început să marcheze poteca cu punct albastru. Avea să dăinuie punctul peste ani, până în vremea de acum, desigur refăcut de alte mâini. Dar semnul acela avea în el o parte din sufletul unui entuziast. În marea lui dragoste de munte, făcuse în grădina pu-

blică a orașului, orientată cu fața spre bulevardul târgului, o hartă a masivului Iezer, aflată alături de barometrul pe care, un doctor sugubăț îl mai lovea din când în când cu bastonul, ca s-o mai ia și el din loc; mai sunt acele lucruri și acuma, dar lumea cum trece pe lângă ele habar nu are câtă istorie cuprind.

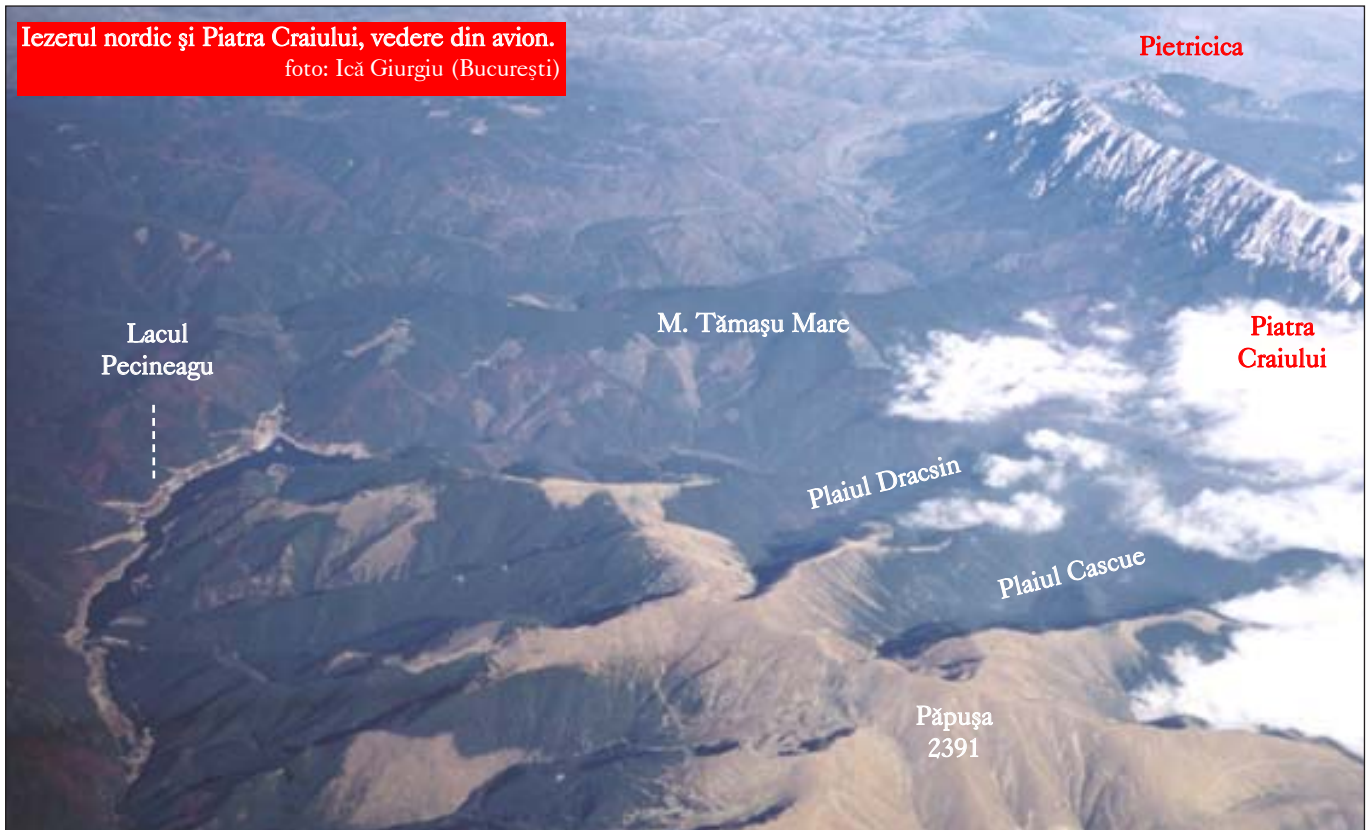
Cum arăta Valea Bătrânei nu prea îmi mai aduc aminte. Nu semăna cu cea de astăzi, care are pe ea drum forestier. Doar apa, venită de sus din munte, mereu alta și veche de când lumea, a rămas aceeași. Moșu marca mereu, așternând punctul

albastru în așa fel încât să-l vezi mereu în față. Valea era îngustă și poteca trecea de multe ori peste apa repede, pe punți improvizate. Spunea Moșu că sunt 33 de punți. Dar peste ele treceai cu spaima unei băi strașnice.

Străbăteam în liniște valea îngustă, cu zgomot de apă vijelioasă, când deodată, în fața noastră, un funduleț de ursuleț alerga cât îl țineau picioarele. Speriat de prezența noastră, prea bruscă ca să se ascundă la timp, nu-i rămăsese decât să fugă pe potecă, până găsea locul prielnic să dispară înghițit de nepătrunsul pădurii.

Iezerul nordic și Piatra Craiului, vedere din avion.
foto: Ică Giurgiu (București)

Nu ne-am speriat mai deloc și bănuiam că ursulețul stătea ascuns undeva în frunziș, uitându-se la noi.

Apoi a venit urcușul pe piciorul dintre Văile Cățun, la sud și Iezer, la nord (extrasul de hartă este din ghidul Iezer, 1984, autor Ion Ionescu Dunăreanu, colecția Munții Noștri, nr. 33, Editura Sport-Turism, București). Curând s-au pierdut fagii cu trunchiuri groase, unele îmbrăcate în mușchi întunecat și au apărut brazii. Erau vestitori ai înălțimilor și printre vârfulurile lor parcă se deschidea cerul. Se transformau repede locurile și au apărut în cale jepii. Mlădioși, ne mângâiau de câte ori ne apropiam de ei. Așa ceva nu mai văzusem. Alături, torentul apei despre care mi se spunea că vine tocmai din Lacul Iezer.

S-au terminat și jepii și, fără cine știe ce pregătire, altitudinea și-a arătat o altă față, morena. Coasta muntelui era stăpânită de stânci care de care mai colțuroase. Intrasem în căldarea cea veche a ghețarului. Pe deasupra ei, cine știe cât fusese bătucit locul, stătea poteca ce ducea spre refugiul Iezer.

Dacă tot veni vorba despre el, e bine de știut că primăria orașului făcuse, cu mult timp înainte, anunț mare: într-o anumite zi, în fața primăriei, se vor găsi materiale de construcție și mijloace de transport, până la Voina. De acolo, fiecare, după puteri, să le ducă pe munte. Cam așa s-a construit adăpostul! Dar asta era înainte cu puțin de 1948.

Pe nesimțite am ajuns la refugiu. Arăta

cum îl știm și astăzi. O casă de piatră, cu ferestre și obloane, cu ușă metalică, la care Moșu s-a apucat să monteze yala adusă în rucsac.

Nu simțeam oboseala și am mai avut timp să urcăm prin spatele refugiului, pe semnele punct alb, puse tot de el și care duceau, din stâncă în stâncă, până pe Vf. Iezerul Mare. Nu știam atunci că are 2462 metri, dar triumful a fost total. De acolo am privit peste volbura Munților Făgărașului și atunci am știut prima dată că trebuie să le străbat crestele!

Până ne-am întors, Moșu și-a terminat treaba și ne-am îndreptat către muchia de peste lac, acolo unde zăream silueta unei cruci. Era crucea Ateneului din Voinești. Ateneu, în accepțiunea de atunci, un fel de cămin cultural de peste puțini ani. Poate era pusă acolo în memoria dispăruților din războiul ce tocmai se sfârșise, sau cine știe ce alt motiv să fi avut. Prin 1976 monumentul ăsta modest și-a găsit nașul. Venise vremea haidamacilor puși pe gâlceavă și stricăciuni; până n-au distrus crucea și n-au aruncat-o undeva pe coasta muntelui, nu s-au potolit. (Veneam din Făgărașului, în 1976, și poposisem la refugiu pistorit tot de Petrică Jderarul; el ne-a povestit cum a încercat să ridice de pe coasta muntelui bucățile crucii risipite. Nu știu cât a mai stat nea Petrică la refugiu, dar în vara lui 1979, am găsit adăpostul părăsit și devastat. Eram cu soția, mă pregăteam pentru Caucaz și aflasem că antrenamentele cele mai utile constau în urcușuri

cu diferențe mari de nivel, făcute în timp cât mai scurți. Am alergat-o pe nevastă-mea, care, culmea, s-a ținut după mine!)

Plecasem târziu de la refugiu și trebuia să coborâm repede spre cabană. Eram pe Muchia Văcarea și întunericul ne-a prins unde era pădurea mai întunecoasă. Avea Moșu o lanternă firavă, cu ea ne-am luminat poteca răpoasă.

Când am ajuns la Voina era întuneric de-a binelea și nea Petrică Jderarul era îngrijorat. S-a interesat de refugiu și de ce meșterise Moșu pe acolo. Știa el ceva. N-a trecut multă vreme, la cabana Voina a apărut un altul, mai în pas cu vremea și nea Petrică a luat calea muntelui, păstorind ani buni refugiu. Găseai acolo un ceai cald, bun la vremea burnițoasă, sau la cea cu zloată, cum nimerai pe acolo pe la sfârșitul lunii august. Lemne însă trebuia să-ți aduci singur, din jnepenișul de sub refugiu. Dar serile erau plăcute și poveștile se însăilau repede, între oameni necunoscuți, nimeriți acolo din întâmplare. De atunci, Iezerul copilăriei mi-a fermecat orizontul vieții și munții de pretutindeni mi-au fost prilej de bucurii, vârfulurile lor înalte mi-au alinat necazurile de tot felul.

Multă vreme, Moșu, de câte ori mă întorceam din Iezer, mă întreba de marcajul lui, de refugiu și de nea Petrică. Rând pe rând, s-au dus nea Petrică, ceva mai târziu și Moșu. Munții tot acolo sunt. Să se sprijine lumea pe ei, la bejenia fiecăruia dintre noi.

În partea de nord a Masivului Leaota, aproape de joncțiunea cu Bucegii, câteva culmi frumoase și înalte (calcaroase sau nu) au perspectivele largi și, în preajmă, câteva oglinzi ale cerului, pe

Muntele Lacului

**Nicolae BĂCĂINȚAN (Brașov),
Bogdan Florin POPOVICI,
Ică GIURGIU, Dănuț CĂLIN**

Harta de detaliu care însoțește acest articol este realizată de Nicolae Băcăințan, Dănuț Călin, Bogdan Popovici. Harta zonei este decupată din harta Leaota, Editura pentru Turism, 1991, de Nicolae C. Popescu și Dănuț Călin.

Acces. 1. De la cabana Padina, prin Șaua Strunga, pe marcaj bandă roșie, până în jurul cotei de 1904 metri, de la est de Piscul Lacului (1787 m).

2. De pe DN 73, Brașov - Rucăr, din centrul comunei Moieciu de Jos se intră pe drumul asfaltat către Moieciu de Sus. După ce lăsăm spre stânga drumul cu marcaj turistic de pe V. Bângăleasa (triunghi și cruce roșii, aproximativ 9 km din Moieciu de Jos), în locul numit Între Văi, centrul satului Moieciu de Sus, mai mergem pe drumul forestier din dreapta încă 1,7 km, până la confluența dintre Moieciu Cald (ce vine din dreapta) și Moieciu Rece (sosește din stânga). În sat, localnicii nu au părere unanimă despre numele acestor din urmă două ape.

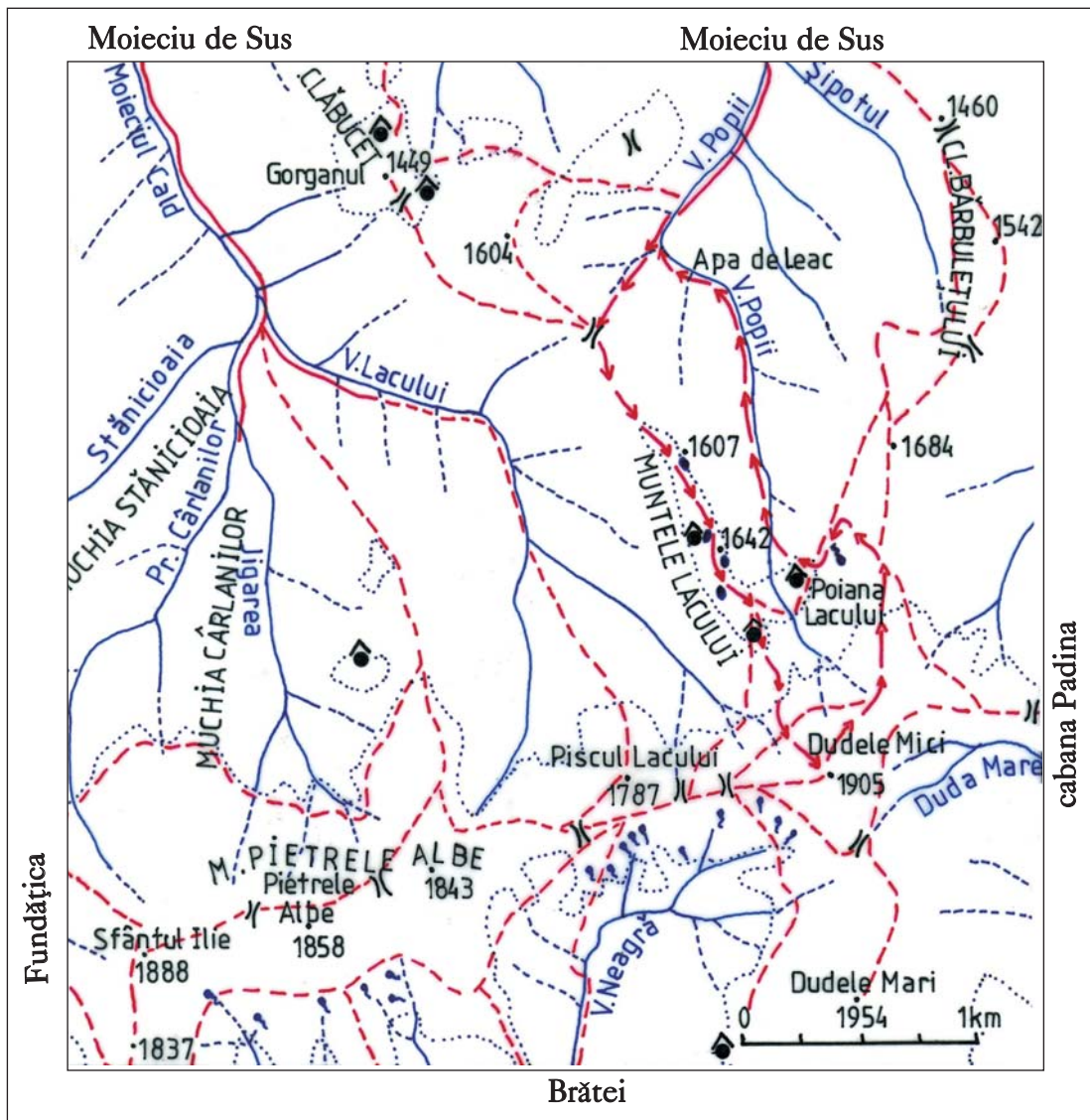
Vom continua pe drumul de pe Moieciu Rece, către stânga, având de parcurs cam cinci kilometri până la capătul

lui, trecând prin locuri frumoase. Până aici se poate ajunge și cu autoturismul. Urmează să urcăm, neînsoțiți de marcaj, dar orientându-ne după potecile ce vor converge spre stâna de lângă destinația noastră.

Pornim de-a lungul apei, cam 150-200 metri, pe malul ei stâng geografic, printr-o pădure rară și frumoasă, până la confluența cu o vale de torent, ce sosește din dreapta. Suntem la 1306 metri altitudine, în locul numit Apa de Leac. Părăsim valea principală, suind către dreapta, pe malul drept geografic al torentului (deci, în direcția noastră de mers, cel stâng), pe urmele unei poteci ciobănești ce serpuiește - mai clar sau pierdut - printre crengi și stânci, pe teren mai moale la începutul ei, apoi, treptat, pe locuri fără umezeală. Avem de urcat, după cât de mari ne sunt bagajul și graba, cam 45-90 de minute, până la 1490 metri altitudine, în șaua de la sud-est de Vf. Gorganu (1598 m). Panoramă spre Valea Lacului și Muntele Jigărea (desprins către nord din Muntele Pietrele Albe).

Din această și urmăm către sud-est poteca ce ajunge aici de la confluența Moieciu Cald - Moieciu Rece, peste Muntele Clăbucet (porțiune recomandată a fi parcursă în coborâre). Noi o urmăm pe o culme îngustă, și, după un urcuș moderat, de vreo 20-40 de minute, prin pădure de molid, sosim într-o poiană alungită, care se tot deschide apoi către sud, pe culmea Muntelui Lacului. Pe aici se află, mutată uneori de la an la an, o stână cu tot felul de animale.

Panta aproape a dispărut și, în stânga potecii, întâlnim primul ochi de apă. În continuare, pe o distanță de 600 metri, mai

întâlnim trei sau chiar mai multe astfel de lăculețe, a căror suprafață este de câteva zeci de metri pătrați, iar adâncimea de câțiva decimetri. Două dintre aceste lacuri nu seacă niciodată, alte două seacă foarte rar, iar în perioadele foarte umede pot apare alte câteva, covata lor putând fi bănuită după culoarea și felul vegetației.

Fenomenul nu este unic, dar se întâlnește destul de rar în Carpați, doar la altitudini ce depășesc 1500 metri. Cum de s-au format aceste oglinzi ale cerului tocmai pe culme? Prin acțiunea îndelungată și energetică a zăpezii și gerului. Condiții prielnice au favorizat acumularea troienelor de zăpadă; stagnarea mai îndelungată a acestora, sub formă de fășii sau petice, a permis declanșarea unor mecanisme de alterare termică diferențiată (între suprafața acoperită și cea descoperită, dar mai ales la marginea troienelor). S-au creat astfel microdepreșiuni nivale (mai mult sau mai puțin alungite), șanțuri nivale, numite popular scochine; micile lacuri de pe culmea Muntelui Lacului se înșiruie într-un astfel de șanț nival.

Fundul șanțului este alcătuit dintr-o cuvertură groasă de grohotiș fosil, provenit din șisturi cristaline; acolo unde particulele mai fine decât nisipul - rezultate prin dezagregare și alterare - au obturat

eficient spațiile largi dintre blocurile de roci cristaline (metamorfe), au apărut micile lacuri. Procesul inițial de geneză este vechi, de peste 10.000 de ani, adică de la sfârșitul pleistocenului (perioada Würm), atunci când pe culmile apropiate din Masivul Bucegi domneau ghețari și zăpezi "veșnice".

Lacuri de dimensiuni asemănătoare se pot întâlni și la altitudini mai joase, dar pe versanți cu roci sedimentare (mai ales acolo unde alterează roci relativ permeabile - cum sunt gresiile - cu roci impermeabile - cum sunt argilele sau marnele). În aceste condiții lacurile se formează în spatele valurilor de alunecare.

După ce trecem de ultimul lac dinspre amonte (sud), panta se accentuează. De aici:

a. Se desprinde potecă spre dreapta, ocolind una din obârșiile V. Lacului și urcând ușor pe culmea de la sud de ea, în înșeuarea de la est de Piscul Lacului (1787 m).

b. O altă potecă pleacă spre stânga (nord-est), pe curbă de nivel (pe aici, locuri de cort), trecând pe la un izvor puternic; apoi suie pe Muntele Bărbulețului (AA) de unde, urmând culmea către nord-vest, peste Piscul La Biseriță și Malul Laichii, coboară în centrul localității Moieciu de Sus (locul Între Văi), după

3½-4 ore de la pornire.

c. Urmând direcția spre culmea principală a Masivului Leaota străbătem o fâșie de molizi (600 m), ieșind la limita ei superioară (1740 m). Versantul din fața noastră este puternic înclinat (30-60%), acoperit cu tufe dese de smirdar (bujor de munte, *Rhododendron kotschyi*) și de afine roșii (merișoare de munte, *Vaccinium vitis idaeae*). Îl străbătem în serpentine alese după puterile fiecăruia, ieșind pe culme.

De aici avem panoramă deosebită (BB).

A. Cel mai impresionant este peisajul dinspre est, unde se desfășoară abruptul vestic al Bucegilor (vezi foto); dacă ziua este senină și ne calculăm bine timpul de care dispunem, merită să admirăm acest versant la apusul soarelui, schimbându-și succesiv culorile. Dacă am porni de aici spre est, pe culme, am ajunge - pe potecă clară (cu marcaj mai puțin generos decât ar trebui) - în aproximativ 1-2 ore în Șaua Strungulița (de unde putem răzbi pe plai în Șaua Strunga și coborî de acolo spre cabana Padina).

B. Spre sud-est, bine împădurită, se vede obârșia V. Brătei. Dacă alegem poteca ce se duce într-acolo, trecem peste Vârful Ducele Mari și Ducele Mici și coborâm la drumul forestier.

C. Către vest se poate merge pe Vf.

Sântilie (Sfântul Ilie). Ne putem orienta de pe acest vârf ca să ajungem, la nord, în perimetrul localităților Fundățica și Fundata. Să nu căutați neapărat semnele bandă roșie înspre această direcție, acum câțiva ani nu prea erau pe teren. Urmând Culmea Secărilor Mari, de la sud-vest de Vf. Sântilie, ajungem în jumătatea superioară a Văii Ghimbavului. Cum Cheile Ghimbavului reprezintă ca dificultate mai mult decât un traseu turistic, înainte de a ne apropia de ele întâlnim spre dreapta marcajul triunghi albastru, care ne urcă și apoi ne ajută să coborâm spre nord, în V. Cheia; de acolo, înspre aval, ajungem la DN 73.

Altă variantă pe care v-o propunem pentru coborâre, din punctul BB. Coborâm spre nord-est, pe culme, până într-o înșeuare. De aici putem privi relieful traseului pe care vom pierde altitudine. Lăsând în stânga (vest) culmea pe care am urcat până la punctul BB, urmează o vale de torent. Spre est, în dreapta torentului, este un picior de munte, o culme pe care o vom urma la vale. Coborând pe ea intrăm curând într-un pâlci de pădure ce se observa și de pe culme. Caracterul special al acestui sector (întâlnit și la vest de Vf. Sfântu Ilie) este dat de brazii loviți de o boală specifică, cu aspect dezolant, pe alocuri sinistru. În 5 minute depășim însă pădurea și ieșim într-o poiană largă. Părăsind culmea, urmează să coborâm spre stânga (vest nord-vest), intersectând, chiar la limita pădurii, o potecă. Este chiar calea menționată la punctul AA, poteca de legătură dintre Poiana Lacurilor și Muntele Bărbuleț.

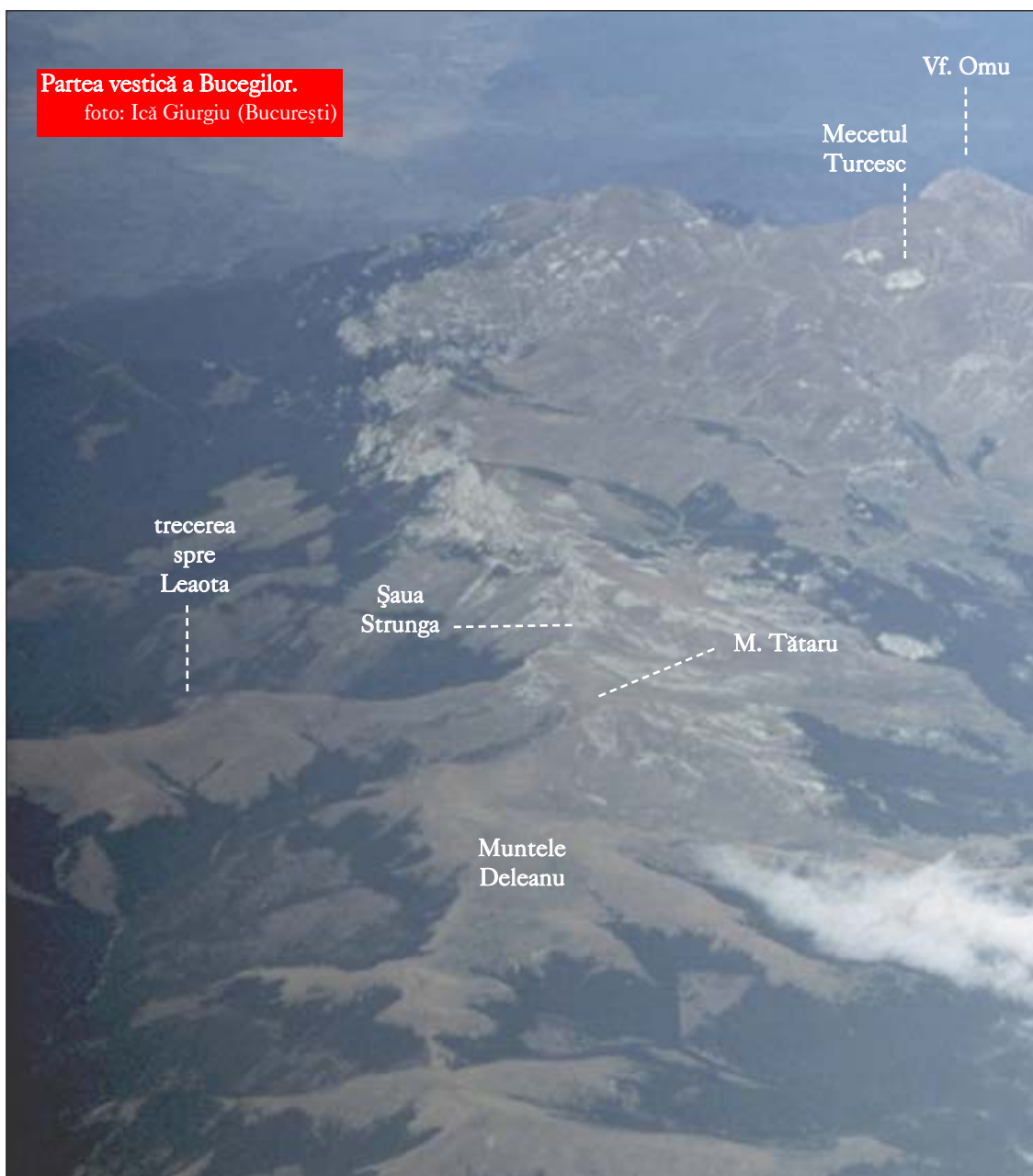
Urmând această potecă, pe curbă de nivel mergem puțin înapoi (sud-vest) și întâlnim un izvor. De acolo urmăm firul apei spre vale (direcție nord-vest). Prin pădurea de molid, fără altă potecă decât cea pe care ne-o croim,

coborâm până la confluența cu valea de torent pe care o remarcasem anterior (cu direcție nord-sud). Apoi, pe această vale, trecând de pe un mal pe altul, sărind peste șuvoaiele de apă care se adună din loc în loc în frumoase cascade, coborâm cam 30-45 minute, după care valea se deschide și, în scurt timp, ajungem la cota 1306 metri (Apa de Leac), amintită la începutul acestui material, la capătul drumului forestier.

Alte variante de coborâre putem găsi dacă pornim din Poiana Lacurilor către Culmea Clăbucetului, întâlnind stâne așezate pitoresc la vest de ea și peisaje modelate pe calcare. De acolo alegem căi de a ne lăsa spre Valea Moieciului Cald.

(Vlad Părvulescu, www.alpinet.org, septembrie 2004) Din Șaua Strungulița urmează o trecere lungă și plăcută peste Vârful Bucșa (1846 metri), apoi un urcuș

scurt pe Duda Mare. Până în Curmătura Fiarelor am preferat să urmăresc linia crestei (poteca "marcată" ocolește creasta Muntelui Pietrele Albe, pe curbă de nivel). Într-un final am intuit care este Curmătura Fiarelor (harta Leaota, 1991, ne-a fost de mare folos). În Curmătura Fiarelor nu mai este decât o rămășiță de stâlp. Marcajul din Șaua Strungulița până aici este reprezentat doar de 4 stâlpi ruginiți (nu există nici un semn aplicat pe pietre!). Pe traseu ne-am întâlnit (în șaua de după Vârful Bucșa) cu trei persoane care vopseau un triunghi roșu ce urcă de la Moieciu de Sus. Din Curmătura Fiarelor am luat-o înspre nord și am intrat într-o frumoasă pădure de molid; marcajul bandă roșie a apărut din ce în ce mai des, iar după 2 ore de coborâre am ajuns în satul Fundățica. În ziua următoare am coborât pe Valea Rudăriței până în satul Podu Dâmboviței.

Grădina Zmeilor

Dumitru IȘTVAN, Ioan POP

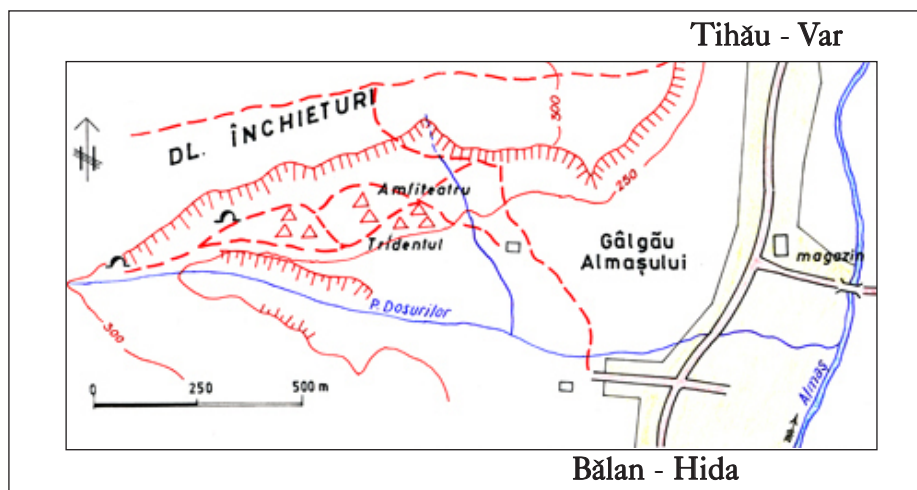
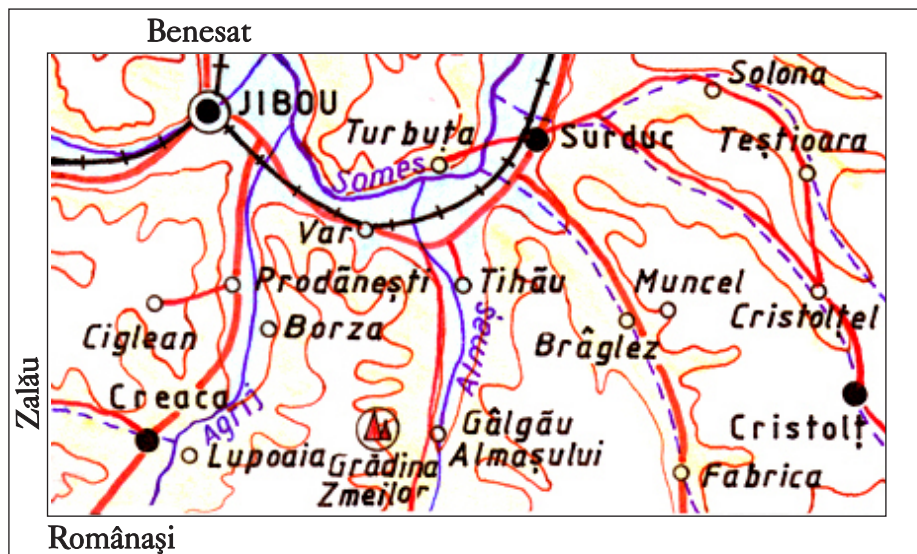
(Baia Mare)

Cursul Someșului străbate între Răstoci și Jibou (județul Sălaj) o zonă cu relief mai deosebit, sculptat în gresii și conglomerate friabile, dezvoltat cu precădere în malul stâng și pe afluenții sudici (Agrij, Almaș, Gârbău, Solona). O arie cu pereți stâncoși, având un grad de împădurire ridicat ce contrastează net cu zonele învecinate, în care se situează două importante rezervații peisagistice ale județului Sălaj (Grădina Zmeilor și Stanul Clițului), ca și multe alte obiective de interes turistic, mai puțin cunoscute (grote, stânci izolate, turnuri de desprindere, faleze stâncoase).

Gresiile și conglomeratele au culoare cenușiu-gălbui și ciment caolinos, purtând diferite denumiri locale (gresia de Var, gresia de Cliț). Ele reprezintă un orizont al stratelor de Valea Almașului, de vârstă Oligocen - Miocen. Morfologia mai deosebită a acestor gresii e menționată încă din secolul al XIX-lea (Hauer, Stache - 1863, Bieltz - 1884), fără a se face însă referire la Grădina Zmeilor.

Rezervația peisagistică Grădina Zmeilor este un sector al gresiilor oligomiocene din versantul stâng al V. Almașului, în zona localității Gâlgău Almașului. Un relief de turnuri piramidale de conglomerate și gresii grosiere, detașate dintr-un abrupt continuu și deplasate pe o distanță de câteva zeci de metri, deplasare de tipul curgerilor lente, atât de lente încât gravitația firească a intervenit doar pentru deplasarea pe pantă, nu și în dezechilibrarea sau răsturnarea stâncilor.

Accesul până în localitatea Gâlgău Almașului se face din Jibou, pe DN 1H

1

până la ieșirea din Var, apoi spre sud pe drumul de pe V. Almașului (Jibou - Gâlgău Almașului, 9 km). Dincolo de centrul

Amfiteatrul. În dreapta se observă locul de unde s-a desprins grupul stâncilor, care au glisat până la poziția actuală.

localității (marcat de magazinul universal, cu ne-lipsitul bufet adiacent), o luăm spre vest, pe prima uliță, care are la intersecție o tăbliță de lemn ce semnaleză Grădina Zmeilor. La ultima casă traversăm V. Dosurilor pe un podeț din tub de beton, urcând spre sud până la o casă de lemn, în construcție. De aici, drumul de care urcă în con-

Amfiteatrul. Peretele de gresie neomogenă, mai fisurat și dur la partea superioară, ușor argilos în bază.

2

4

Statuia.

Intrarea în Amfiteatru.

3

tinuare spre abruptul grezos, în baza acestuia luând-o spre stânga. Lăsăm o ramificație spre dreapta și coborând ușor ajungem în Amfiteatru, după doar 20-30 minute de mers comod de la șoseaua asfaltată. Suntem în cel mai spectaculos punct al rezervației, o zonă delimitată spre nord de peretele de conglomerate și gresii, iar spre

5

6

7

8

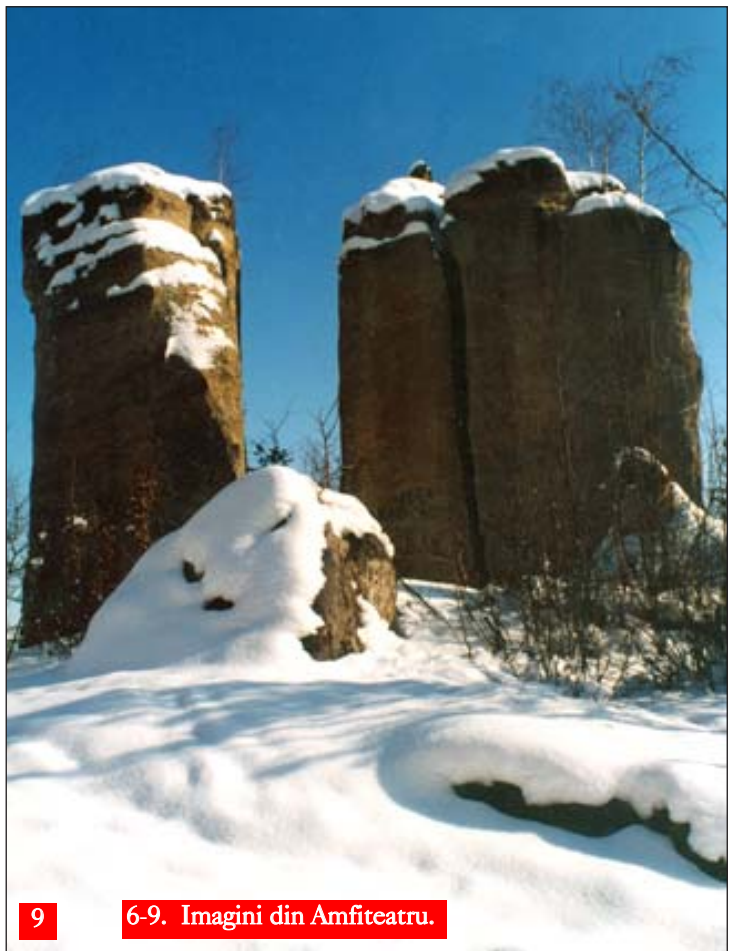
sud de turnurile de stâncă desprinse din acesta.

Grupul din stânga (Tridentul sau Sfatul bătrânilor) impresionează prin masivitatea celor trei turnuri îngemănate și tăiate pe alocuri de diaclaze profunde. În față stânga, o siluetă umană încoronată este o lamă de gresie, conservată de eroziune de un "capac" de roci mai compacte. Părăsim Amfiteatrul, coborând printre Trident și silueta statuiformă. Turnuri de roci gălbui-cenușii continuă spre vest și putem să ne strecurăm în continuare printre ele, admirând noi stânci ale grădinii împietrite, precum și unghiuri noi de vedere asupra unor turnuri deja admirate.

Rezervația este vizitată frecvent (datorită accesului facil), chiar și iarna când contrastele datorate zăpezii o pun mai bine în evidență, iar decorul fantastic al Amfiteatrului a fost chiar utilizat ca fundal al unor impresionante spectacole în aer liber.

O curiozitate a naturii, impresionantă prin morfologia friabilelor turnuri de gresii și conglomerate, o fabuloasă grădină împietrită este acest târâm al zmeilor dispăruți.

Fotografii: Ioan Pop (1-3, 6-10), Dumitru Iștván (4, 5).

9

6-9. Imagini din Amfiteatrul.

10

Piramidă de gresie.

Alte imagini din zonă: <http://djonexx.netimage.ro/poze/index.php?set=2005/Gradina%20Zmeilor%202005.10>